

Αλγόριθμοι & Δομές Δεδομένων

Ιωάννης Γαβιώτης
Ζ' εξάμηνο

Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης
Προϊόντων & Συστημάτων

1 Εισαγωγή

Αλγόριθμος

- Η ακριβής περιγραφή μιας αυστηρά καθορισμένης σειράς ενεργειών (βημάτων) για τη λύση ενός προβλήματος.
- Υπολογιστική συνταγή: ένας γενικός τρόπος να κάνω κάτι, που είναι τόσο συγκεκριμένος ώστε οποιοσδήποτε (συμπεριλαμβανομένων και των υπολογιστών) μπορεί να τον ακολουθήσει.

7/11/2006

3

Δομή Δεδομένων

Data structure

- Παράσταση γεγονότων, εννοιών ή εντολών σε τυποποιημένη μορφή που είναι κατάλληλη για επικοινωνία, ερμηνεία ή επεξεργασία από τον άνθρωπο ή από αυτόματα μέσα.

ΤΕ48 - ΕΛΟΤ

- Προγράμματα = Αλγόριθμοι
+
Δομές Δεδομένων

Niklaus Wirth

7/11/2006

4

Τι μας Ενδιαφέρει σε ένα Πρόγραμμα

- Είναι σωστό;
- Είναι εύκολο να κατανοήσουμε τον κώδικα;
- Είναι τεκμηριωμένο;
- Είναι εύκολο να γίνουν αλλαγές;
- Πόση μνήμη και πόσο χρόνο απαιτεί;
- Πόσο γενικός είναι ο κώδικας;
 - Λύνει προβλήματα για μεγάλο εύρος εισόδων χωρίς τροποποιήσεις;
- Πόσο μεταφέρσιμος είναι ο κώδικας;
 - Μπορεί να μεταγλωπιστεί σε άλλους υπολογιστές χωρίς αλλαγές;

7/11/2006

5

Χαρακτηριστικά Αλγορίθμου

- Μπορεί να έχει ή να μην έχει εισόδους.
- Έχει τουλάχιστον μια έξοδο.
- Κάθε εντολή του είναι **σαφής** και χωρίς διφορούμενα.
- Σε κάθε περίπτωση ο αλγόριθμος τερματίζει σε πεπερασμένο αριθμό βημάτων.
- Κάθε εντολή πρέπει να είναι αρκετά «απλή» ή να αναλύεται σε απλούστερες που προδιαγραφούν την μέθοδο εκτέλεσής τους.

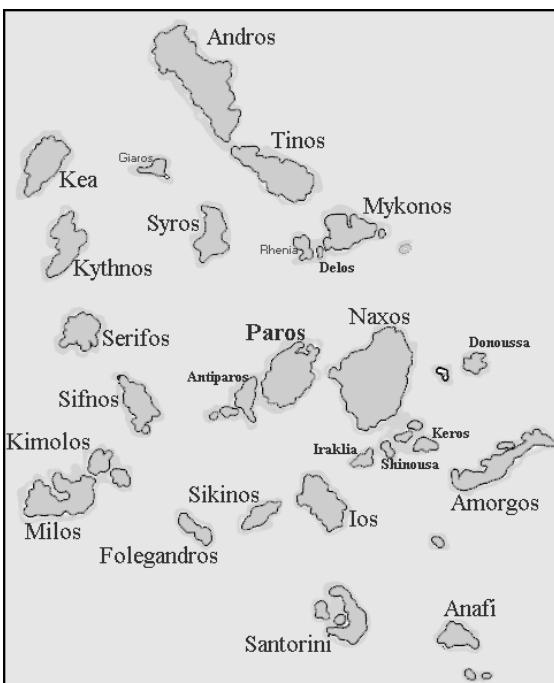
7/11/2006

6

Μικρότερη Διαδρομή

Φτιάξτε οικονομικά γέφυρες που να συνδέουν όλα τα νησιά

Υπάρχει γρήγορη λύση

7/11/2006

Περιπλανόμενος Πωλητής

Traveling salesman

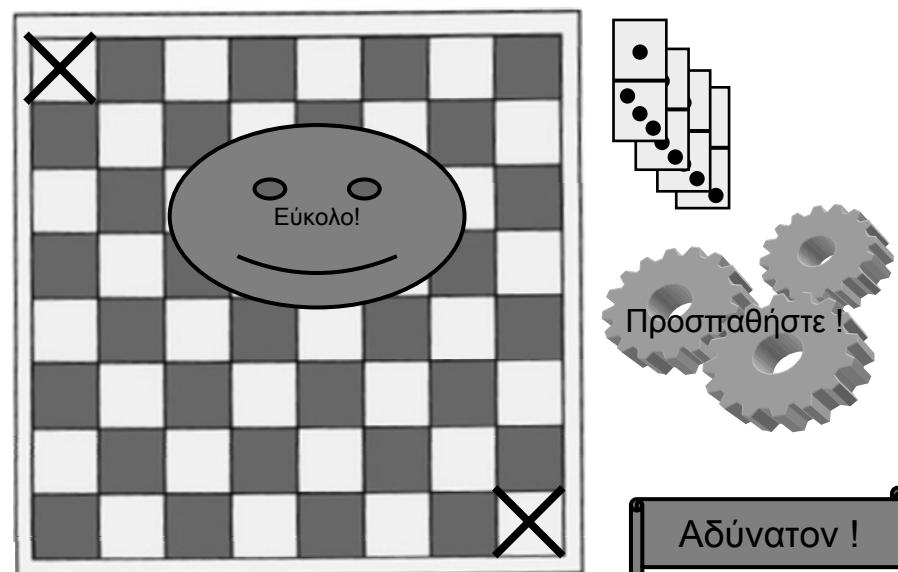
Φτιάξτε το συντομότερο δρομολόγιο πλοίου που περνάει από όλα τα νησιά

Δεν υπάρχει γρήγορη λύση

7/11/2006

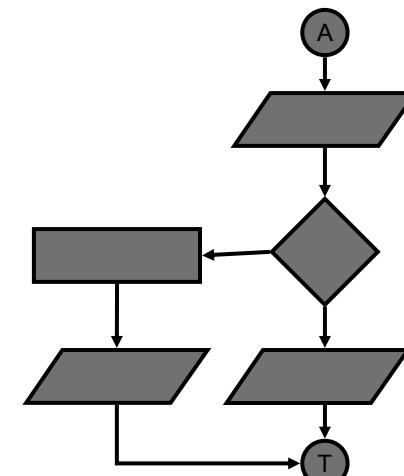
Ντόμινο στη Σκακιέρα

7/11/2006

Παράσταση Αλγορίθμων

- Διαγράμματα ροής (flow charts)
- Ψευδο-κώδικας
- Απεικόνιση σε γλώσσα προγραμματισμού

7/11/2006

Παράδειγμα Ψευδοκώδικα

```
function ΤαξινόμησηΜεΕπιλογή
    for i=1 to n
        βρες το ελάχιστο στοιχείο ψάχνοντας στις θέσεις i έως n
        αντάλλαξε το με το στοιχείο στη θέση i
    end for i
end function
```

7/11/2006

Επεξεργασία Πληροφορίας

- Παλιότερα οι υπολογιστές χρησιμοποιούνταν ως γρήγορες αριθμομηχανές.
 - Έμφαση σε αριθμητικές πράξεις
- Τρέχουσα χρήση:
 - επεξεργαστές πληροφορίας
 - Μεγάλη ποσότητα δεδομένων
 - Σημαντική η οργάνωση των δεδομένων

7/11/2006

Τοποθεσία Δεδομένων

- Εξαρτάται:
 - από την ποσότητα των δεδομένων
 - Από άλλα χαρακτηριστικά, πχ μεταβλητότητα
- Για κύρια μνήμη, πχ RAM
 - Τυχαία προσπέλαση
 - Μικρό μέγεθος – υψηλή ταχύτητα
- Για δευτερεύουσα μνήμη
 - Προσπέλαση εξαρτάται από μέσον αποθήκευσης, πχ σκληρός δίσκος, ταινία
 - Μεγάλο μέγεθος
- Το ίδιο πρόβλημα μπορεί να απαιτεί διαφορετικούς αλγόριθμους όταν αλλάζει το μέγεθος των δεδομένων (και άρα η τοποθεσία τους).
 - Παράδειγμα: Ταξινόμηση Φυσαλίδων έναντι Ταξινόμησης Με Επιλογή

7/11/2006

13

Μελέτη Δεδομένων

- Γλώσσα προγραμματισμού που θα «ζήσουν» τα δεδομένα
 - Δήλωση και αναπαράσταση δεδομένων
 - Χειρισμός και λειτουργίες
- Η σωστή επιλογή δομής δεδομένων βελτιώνει κατά πολύ τις επιδόσεις του προγράμματος.

7/11/2006

14

Σχετικά με το Μάθημα

- Διδάσκοντες
 - Θεωρία: gaviotis@aegean.gr
 - Εργαστήριο: evlach@aegean.gr
- Διαλέξεις
 - Δευτέρα 19:00-21:00 @ Πνευματικό Κέντρο
- Εργαστήριο (υποχρεωτικό)
 - Τετάρτη 19:00-21:00 @ Εργαστήριο υπολογιστών

7/11/2006

15

Προαπαιτούμενες Γνώσεις

- Γλώσσα προγραμματισμού (VB, C, Java)
 - Μεταβλητές & παραστάσεις
 - Μέθοδοι (συναρτήσεις / διαδικασίες)
 - Δομές ελέγχου (**if**, **switch**)
 - Επανάληψη (**for**, **while**)
 - Τεκμηρίωση, αποσφαλμάτωση, κλάσεις/αντικείμενα
- Θα γίνει επανάληψη στο εργαστήριο

7/11/2006

16

Τι Θα Μάθουμε

- Μια μικρή, αλλά ενδεικτική γκάμα υπολογιστικών λύσεων
 - Προφανείς, κομψές, «έξυπνες»
- Τεχνικές για να σχεδιάζουμε δικές μας λύσεις σε προβλήματα
 - Διαιρεί και βασίλευε (divide & conquer)
 - Ωμή βία (brute force)
 - Οπισθοχώρηση (backtracking)

7/11/2006

17

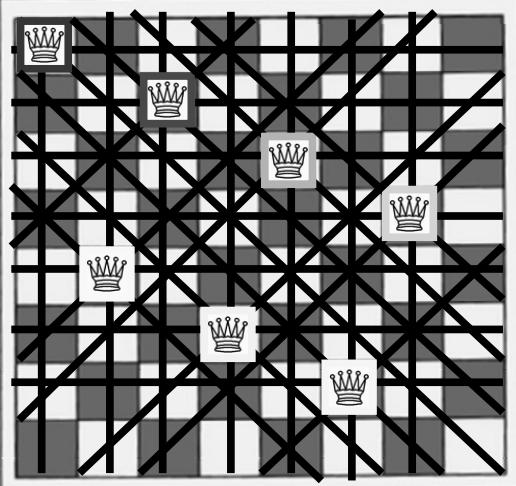
Τι Άλλο Θα Μάθουμε

- Να εκτιμούμε την απόδοση των αλγορίθμων
 - Ταχύτητα, απαιτήσεις μνήμης
 - Υπάρχει πιο καλή λύση στο ίδιο πρόβλημα
 - ... μήπως αν «πειράξω» λίγο το πρόβλημα
- Οργανώσεις δεδομένων που «διευκολύνουν» τη λύση προβλημάτων
- Στόχος: να δούμε πολλά προβλήματα και πολλές λύσεις τους

7/11/2006

18

Οκτώ Βασίλισσες στη Σκακιέρα

Τοποθετήστε 8 βασίλισσες έτσι ώστε καμιά να μην απειλεί κάποια άλλη.

92 λύσεις!

Οπισθοχώρηση

Δείτε στο http://students.ceid.upatras.gr/~papagei/project/kef5_8.htm

7/11/2006

19

Ποιος Κάνει Τι

	Αλγόριθμος	Εκτέλεση
Σενάριο A	Δάσκαλος	Φοιτητής
Σενάριο B	Φοιτητής	Υπολογιστής

7/11/2006

20

Στο Εργαστήριο

7/11/2006

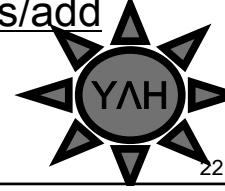
- Εξάσκηση στη γλώσσα προγραμματισμού και το περιβάλλον ανάπτυξης (3 πρώτα εργαστήρια)
- Παραδείγματα εκτέλεσης των αλγορίθμων
 - Εκτέλεση βήμα-προς-βήμα
 - Δοκιμή επιδόσεων (benchmark)
- Οπτικοποίηση των δομών δεδομένων
 - Πώς εξελίσσονται στη ζωή τους
- Εξηγήσεις, υποδείξεις & συμβουλές για τις ασκήσεις

21

Διδακτικά Εγχειρίδια - Σημειώσεις

7/11/2006

- 2 βιβλία
 - Gregory Rawlins, *Αλγόριθμοι Ανάλυση και Σύγκριση*, Κριτική, 2004
 - Γεώργιος Γεωργακόπουλος, *Δομές Δεδομένων*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 960-524-125-0, 2002
- Υλικό στην ιστοσελίδα του μαθήματος www.syros.aegean.gr/users/gaviotis/add
 - Κανονισμός μαθήματος, Ασκήσεις, κά
 - Διαφάνειες

22

Παραπομπές

7/11/2006

- M. Goodrich, R. Tamassia, *Data Structures & Algorithms in Java*, 2004, J Wiley
 - <http://java.datastructures.net>
- W. Collins, *Data Structures and the Java Collection Framework*, 2005, McGraw-Hill
 - <http://www.mhhe.com/collins>
- Sahni, *Data Structures, Algorithms and Applications in Java*, 2000, McGraw-Hill
 - <http://www.mhhe.com/sahnijava>

23

Αξιολόγηση με Ασκήσεις

7/11/2006

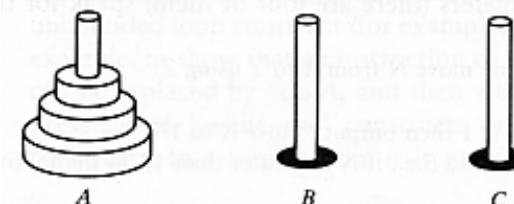
- Ενδεικτικά 5 ± 1 ασκήσεις
 - προγράμματα, τροποποιήσεις προγραμμάτων
 - αναφορά (χαρτί)
- Συνεισφορά από 5% (οι εύκολες και γρήγορες) έως 15%
- Άθροισμα 110%
- Όχι γραπτή εξέταση
- Οι κανόνες θα οριστικοποιηθούν με την ολοκλήρωση των εγγραφών

24

2 Ανάλυση Επιδόσεων Αλγορίθμων

Το Τέλος του Κόσμου...

... θα έλθει όταν οι βουδιστές μοναχοί μετακινήσουν τους 64 δίσκους σε άλλο πύργο

- Μετακινούν 1 δίσκο το δευτερόλεπτο

2⁶⁴ δευτερόλεπτα, δηλ. 600.000.000 χιλιετίες

7/11/2006

26

Επιδόσεις Αλγορίθμου

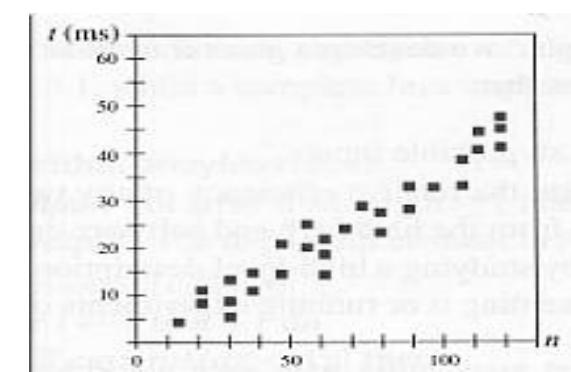
- Πόσος χρόνος χρειάζεται για την ολοκλήρωσή του (πειραματικά);
- Μετρήσεις για διάφορα μεγέθη εισόδων
 - >> για διαφορετικές εισόδους ίδιου μεγέθους
- Εξάρτηση από:
- Χαρακτηριστικά υπολογιστή
 - Μεταγλωττιστή
 - Πολυεπεξεργασία

7/11/2006

27

Χρονομέτρηση Προγράμματος

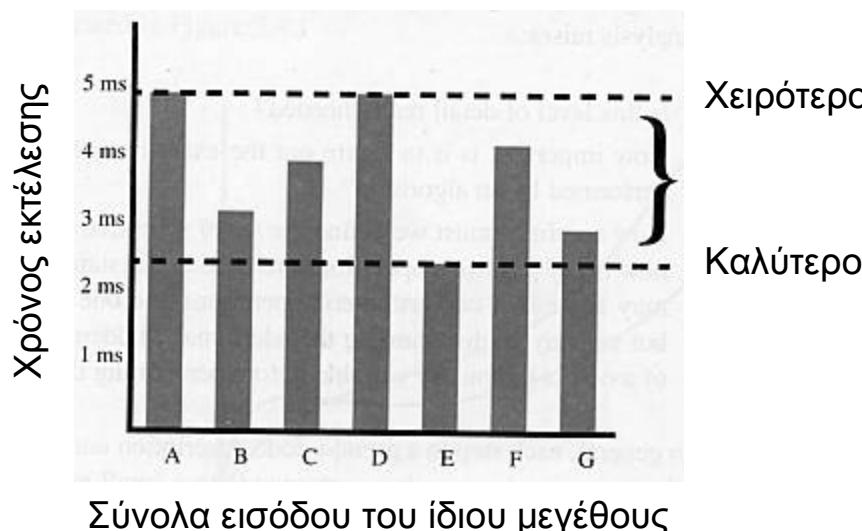
- Χρησιμοποιούμε το ρόλο του υπολογιστή
- System.currentTimeMillis()
 - Date()
- Μετρούμε για διάφορες εισόδους ίδιου μεγέθους και διαφορετικά μεγέθη.

7/11/2006

28

Βέλτιστο, Μέσο, Χειρίστο

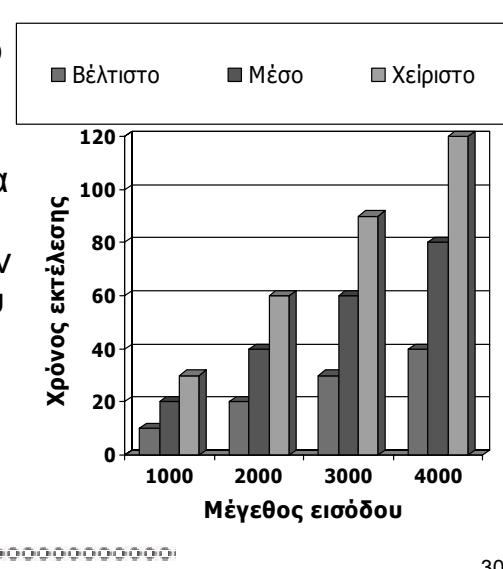

7/11/2006

29

Μειονεκτήματα Μετρήσεων

- Πρέπει να υλοποιηθεί ο αλγόριθμος.
- Για να προσδιοριστούν βέλτιστα, μέσα, χειρίστα πρέπει να εξαντληθούν όλες οι παραλλαγές των εισόδων συγκεκριμένου μεγέθους.
- Για να συγκριθούν αλγόριθμοι πρέπει να εκτελούνται στο ίδιο υλικό.

7/11/2006

30

Ανάλυση Επιδόσεων

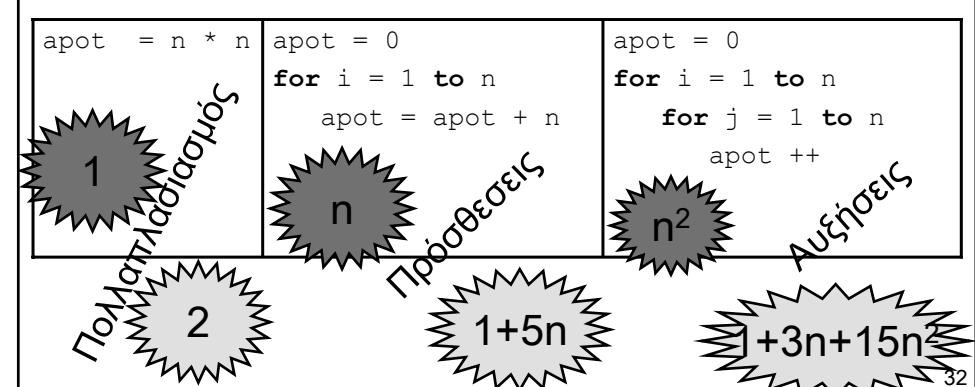
- Σε πόσα βήματα τερματίζει σε σχέση με το μέγεθος της εισόδου;
- Πολυπλοκότητα χρόνου
 - Βασικές πράξεις σταθερού κόστους:
 - Ανάθεση, κλήση / επιστροφή ρουτίνας, αριθμητική πράξη (+, -, *, /), σύγκριση δύο αριθμών, προστέλαση στοιχείου πίνακα
- Πολυπλοκότητα χώρου
 - Πόση μνήμη απαιτείται για την αποθήκευση της δομής των δεδομένων;

7/11/2006

31

Ποιες Είναι Βασικές Πράξεις;

Οι επιδόσεις εξαρτώνται από το υπολογιστικό μοντέλο της πλατφόρμας όπου εκτελείται ο αλγόριθμος

7/11/2006

32

Άσκηση Επιδόσεων

7/11/2006

Υπολογίστε πόσες φορές θα εκτελεστεί η εντολή S στο πρόγραμμα:

```
for i = 1 to n
    for j = 1 to i
        S
```

$$\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^i 1 = \sum_{i=1}^n i = \frac{n(n+1)}{2} \approx 0,5n^2$$

33

Μέτρηση Επιδόσεων

7/11/2006

Χειρότερη περίπτωση

- Για δεδομένο μέγεθος εισόδου n επιλέγεται εκείνη η είσοδος που απαιτεί τις περισσότερες πράξεις.
- Ασφαλές αλλά όχι ενδεικτικό όριο

Μέσος όρος

- Όλες οι δυνατές είσοδοι συγκεκριμένου μεγέθους θεωρούνται ισοπίθανες, υπολογίζεται το κόστος καθεμιάς και βγαίνει ο μέσος όρος.
- Δυσκολότερο να υπολογιστεί

34

Εύρεση Μέγιστου

7/11/2006

```
function μέγιστοςΔιανύσματος
    Είσοδος: πίνακας A[0..n], μη ταξινομημένος
    Εξοδος: το μεγαλύτερο στοιχείο του πίνακα

    t = A[0] προσωρινά μέγιστος είναι ο πρώτος
    for i = 1 to n
        if A[i] > t then
            t = A[i]
    end if
    end for
    return t
end function
```

Bήματα

Μετρήστε με ακρίβεια όλες τις στοιχειώδεις πράξεις (αναφορές στη μνήμη, αναθέσεις, συγκρίσεις, ...)

35

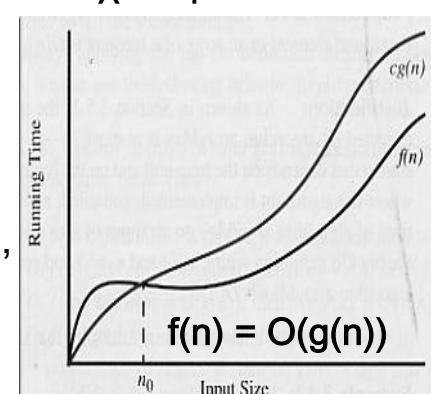
Ασυμπτωτικός Συμβολισμός O

7/11/2006

- Μια συνάρτηση $f(n)$ είναι τάξης O με μια άλλη συνάρτηση $g(n)$, όταν υπάρχουν ακέραιος n_0 και σταθερά c για τα οποία ισχύει για κάθε $n > n_0$, ότι $f(n) < c.g(n)$

Πρακτικά:

Για μέγεθος εισόδου πάνω από κάποιο όριο, η συνάρτηση g «φράσσει» την f.

$f(n) = O(g(n))$

Μέγεθος Τάξης Ο

- Όροι χαμηλότερης τάξεως μπορούν να παραληφθούν.
- Παραδείγματα:
 - $f(n) = 3n^2 + 2n + 1$, τότε $f(n) = O(n^2)$
 - $f(n) = n \cdot \lg n + 8n + 3 \lg n$, τότε $f(n) = O(n \cdot \lg n)$
- $\lg n$ συμβολίζει $\log_2 n$
 - $\log n$ υπονοεί $\log_{10} n$

7/11/2006

37

Γραμμική Αναζήτηση

```
function γραμμικήΑναζήτηση
    Είσοδος: πίνακας A[1..n], μη ταξινομημένος
    Είσοδος: αριθμός x
    Εξοδος: η θέση του x στον πίνακα, αλλιώς 0

    for i = 1 to n
        if A[i] = x then 'βρέθηκε'
            return i
    end if
    end for
    return 0 'δεν βρέθηκε
end function
```

Με πολλή τύχη: 1 επανάληψη
 Αν γκαντέμης: n επαναλήψεις
 Κατά μέσο όρο:

7/11/2006

38

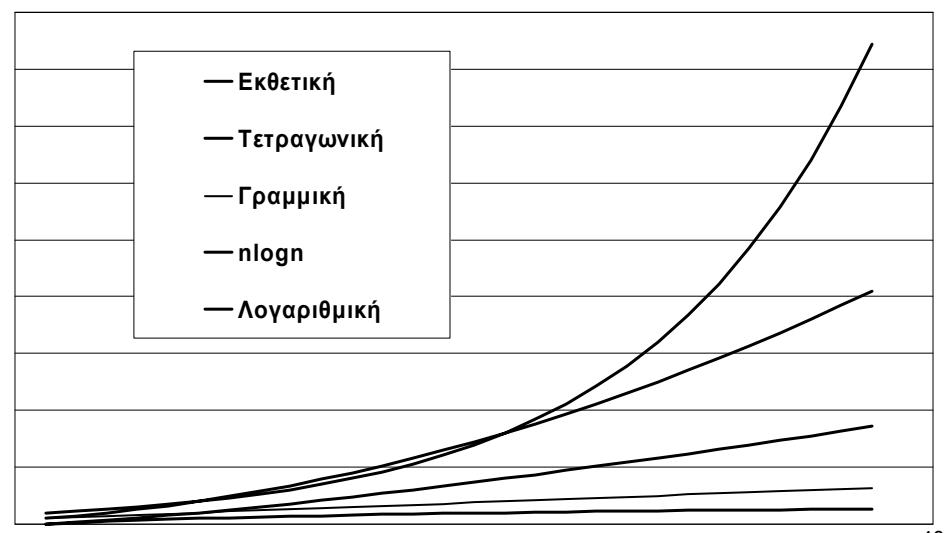
Ρυθμοί Ανάπτυξης

Σταθερή	$O(c)$	Ο αλγόριθμος τερματίζει σε σταθερό χρόνο ανεξαρτήτως του μεγέθους της εισόδου
Λογαριθμική	$O(\lg n)$	Δυαδική αναζήτηση
Γραμμική	$O(n)$	Σειριακή αναζήτηση
-	$O(n \cdot \lg n)$	
Πολυωνυμική	$O(n^k)$	Για $k=2$, τετραγωνική. Για $k=3$, κυβική.
Εκθετική	$O(2^n)$	Αργοί αλγόριθμοι

7/11/2006

39

Εξέλιξη Πολυπλοκότητας

7/11/2006

40

Τιμές Κατηγοριών

n	$\log n$	\sqrt{n}	n	$n \log n$	n^2	n^3	2^n
2	1	1.4	2	2	4	8	4
4	2	2	4	8	16	64	16
8	3	2.8	8	24	64	512	256
16	4	4	16	64	256	4,096	65,536
32	5	5.7	32	160	1,024	32,768	4,294,967,296
64	6	8	64	384	4,096	262,144	1.84×10^{19}
128	7	11	128	896	16,384	2,097,152	3.40×10^{38}
256	8	16	256	2,048	65,536	16,777,216	1.15×10^{77}
512	9	23	512	4,608	262,144	134,217,728	1.34×10^{154}
1,024	10	32	1,024	10,240	1,048,576	1,073,741,824	1.79×10^{308}

7/11/2006

41

Ταξινόμηση Συναρτήσεων Επιδόσεων

- Ποιες συναρτήσεις (που συναντούμε συχνά αναλύοντας αλγορίθμους) «απογειώνονται» πιο γρήγορα;

$$\lg \lg n \prec \lg n \prec \lg^2 n \prec n^{1/10} \prec \sqrt{n} \prec n$$

$$n \prec n \lg n \prec n^2 \prec 2^n \prec n! \prec 2^{2^n} \prec 2^{n!}$$

7/11/2006

42

Τυπολόγιο Αθροισμάτων

$$\sum_{i=1}^n i = \frac{n(n+1)}{2}$$

$$\sum_{i=1}^n i^2 = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}$$

$$\sum_{i=1}^n i^3 = \left(\frac{n(n+1)}{2} \right)^2$$

ooooooooooooooooooooooo

7/11/2006

43

Πολυπλοκότητα Προβλήματος

- Κανονικά ένας αλγόριθμος χαρακτηρίζεται από την πολυπλοκότητά του.
- Μπορεί να αποδειχθεί ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρξει κάποιος αλγόριθμος που να λύνει το πρόβλημα κάτω από μια συγκεκριμένη κατηγορία πολυπλοκότητας.
 - Αυτό είναι εγγενές χαρακτηριστικό του προβλήματος, και δεν εξαρτάται από κάποια λύση του.

7/11/2006

44

Μέσοι Όροι Προθεμάτων εκδ. 1

```
subroutine μέσοιςΌροςΠροθεμάτων1
    Είσοδος: πίνακας X[1..n]
    Εξοδος: πίνακας A[1..n]      Επαναλήψεις
    for i = 1 to n
        s = 0
        for j = 1 to i
            s = s + X[j]
        end for j
        A[i] = s / i
    end for i
end sub
```

$$\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^i 1 = \sum_{i=1}^n i = \frac{n.(n+1)}{2} \approx 0.5n^2 = O(n^2)$$

7/11/2006

45

Μέσοι Όροι Προθεμάτων έκδ. 2

```
subroutine μέσοιςΌροςΠροθεμάτων2
    Είσοδος: πίνακας X[1..n]
    Εξοδος: πίνακας A[1..n]
    s = 0
    for i = 1 to n
        s = s + X[i]
        A[i] = s / i
    end for i
end sub
```

$$\sum_{i=1}^n 1 = n = O(n)$$

7/11/2006

46

Μέγιστη Υποακολουθία

- Δίδεται πίνακας ακεραίων μεγέθους n και ζητείται να βρεθεί η μέγιστη τιμή ανάμεσα στα αθροίσματα των συνεχόμενων στοιχείων.*

Παράδειγμα

Είσοδος:

4	-5	7	10
---	----	---	----

 Υποακολουθίες:

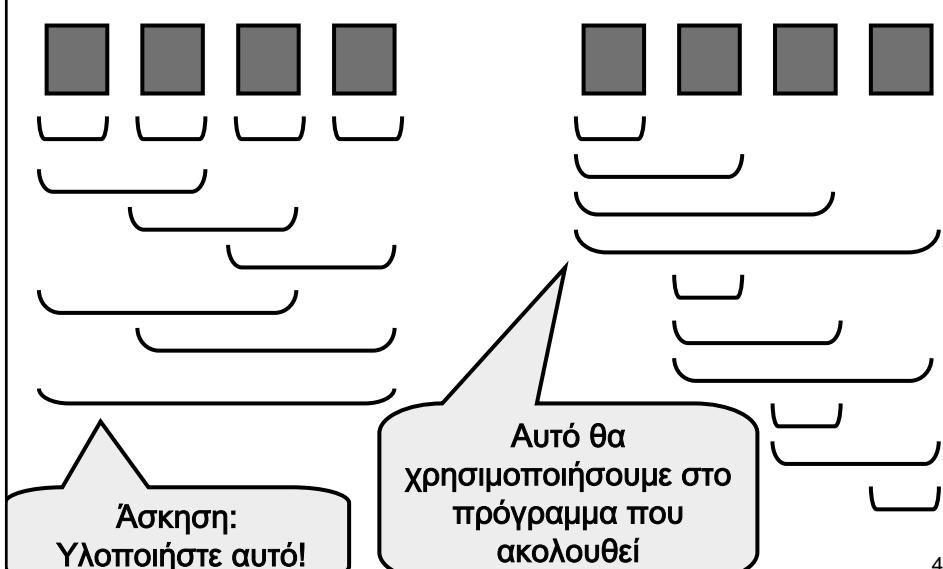
4	-1	6	16
-5	2	12	
7		17	
		10	

* Κατά σύμβαση το μέγιστο πρόθεμα είναι τουλάχιστον 0.

7/11/2006

47

Απαρίθμηση Υποακολουθιών

7/11/2006

48

Λύση 1 – O(n³)

Αρχή υποακολουθίας Τέλος υποακολουθίας

```
public static int maxSubSum1(int [] a) {
    int maxSum = 0;
    for (int i = 0; i < a.length; i++)
        for (int j = i; j < a.length; j++) {
            thisSum = sumFromTo(i, j)
            if (thisSum > maxSum)
                maxSum = thisSum;
        } return maxSum;
}
```

Υπολογισμός μερικού αθροίσματος

7/11/2006

49

Ανάλυση Λύσης 1

7/11/2006

$$\sum_{i=0}^{n-1} \sum_{j=i}^{n-1} \sum_{k=i}^j 1 = \sum_{i=0}^{n-1} \sum_{j=i}^{n-1} (j - i + 1) = \sum_{i=0}^{n-1} \sum_{j=i}^{n-1} j - \sum_{i=0}^{n-1} \sum_{j=i}^{n-1} i + \sum_{i=0}^{n-1} \sum_{j=i}^{n-1} 1 =$$

$$= \sum_{i=0}^{n-1} \frac{n^2 - n - i^2 + i}{2} - \sum_{i=0}^{n-1} (ni - i^2) + \sum_{i=0}^{n-1} (n - i)$$

$$= \frac{1}{2} \sum_{i=0}^{n-1} (n^2 + n + i^2 - i - 2ni)$$

$$= \frac{1}{2} \left(n^2 \sum_{i=0}^{n-1} 1 + n \sum_{i=0}^{n-1} 1 + \sum_{i=0}^{n-1} i^2 - \sum_{i=0}^{n-1} i - 2n \sum_{i=0}^{n-1} i \right)$$

$$= \frac{1}{2} \left(n^3 + n^2 + \frac{2n^3 - 3n^2 + n}{6} - \frac{n^2 - n}{2} - 2n^2 \right) = \frac{4n^3 - 6n^2 + 2n}{6}$$

50

Λύση 2 - O(n²)

Αρχή υποακολουθίας Τέλος υποακολουθίας

```
public static int maxSubSum2(int [] a) {
    int maxSum = 0;
    for (int i = 0; i < a.length; i++) {
        int thisSum = 0;
        for (int j = i; j < a.length; j++) {
            thisSum += a[j];
            if (thisSum > maxSum)
                maxSum = thisSum;
        } //end for j
    } return maxSum;
}
```

Συσσώρευση του μερικού αθροίσματος

7/11/2006

51

Λύση 3 - O(n)

Ένα πέρασμα Τέλος υποακολουθίας

```
public static int maxSubSum3(int [] a) {
    int maxSum = 0, thisSum = 0;
    for (int j = 0; j < a.length; j++) {
        thisSum += a[j];
        if (thisSum > maxSum)
            maxSum = thisSum;
        else if (thisSum < 0) thisSum = 0;
    }
    return maxSum;
}
```

7/11/2006

52

Εκτέλεση Λύσης 3

Εκτελέστε τον αλγόριθμο για:
 3 -4 5 -2 1 -1 2 -7 6

4	-5	7	10	j	thisSum	maxSum
					0	0
				0	4	4
				1	-1	4
					0	4
				2	7	7
				3	17	17

7/11/2006

53

Δύσκολα Προβλήματα

7/11/2006

- Εννοιολογικά δύσκολο: δεν έχουμε αλγόριθμο, επειδή δεν καταλαβαίνουμε καλά το πρόβλημα.
- Αναλυτικά δύσκολο: έχουμε αλγόριθμο που λύνει το πρόβλημα, αλλά δεν μπορούμε να υπολογίσουμε τις επιδόσεις του.
- Υπολογιστικά δύσκολο: έχουμε αλγόριθμο, αλλά είναι απελπιστικά αργός.
- Υπολογιστικά άλυτο: δεν υπάρχει αλγόριθμος που να λύνει το πρόβλημα.

54

Πώς Αντιμετωπίζουμε τα Δύσκολα

- Όταν απαιτείται εκθετικός χρόνος και πάνω, ο χρόνος απογειώνεται ακόμη και για μικρές εισόδους.
- Προσεγγιστικοί αλγόριθμοι: κοντινές λύσεις
- Πιθανοτικοί αλγόριθμοι: βρίσκουν τη λύση τις περισσότερες φορές – όχι πάντα

7/11/2006

55

Επίλογος

- Η ανάλυση του αλγορίθμου είναι χρήσιμη γιατί μας δείχνει πόσο καλός είναι.
 - Αν είναι κακός, τουλάχιστον το ξέρουμε.
- Αν το πρόβλημα δεν είναι εγγενώς δύσκολο, θα προσπαθήσουμε να βρούμε καλύτερο.
 - Προσπαθώντας με μικρές βελτιώσεις στον κώδικα, είναι σα να κάνουμε μαραγκοδουλειά χρησιμοποιώντας γυαλόχαρτο (αντί για πριόνι).

7/11/2006

56

3

Αναδρομικοί & Παράλληλοι Αλγόριθμοι

Είδη Αλγορίθμων

- Αναδρομικοί (recursive): καλούν τον εαυτό τους
 - Για να λύσουν ένα πρόβλημα συγκεκριμένου μεγέθους, λύνουν το ίδιο πρόβλημα για μικρότερο μέγεθος
- Παράλληλοι: εκτελούνται σε υπολογιστές με πολλές μονάδες επεξεργασίας
 - Τα μερικά αποτελέσματα από κάθε μονάδα συνδυάζονται για τον υπολογισμό της λύσης
 - Δεν αλλάζει τάξη μεγέθους των επιδόσεων

7/11/2006

58

Αναδρομή

- Ένα πρόβλημα μπορεί να επιλυθεί αναδρομικά όταν:
 - είναι γνωστό το τελικό βήμα, και
 - το πρώτο βήμα της γενικής λύσης του προβλήματος οδηγεί στο αρχικό πρόβλημα, αλλά λίγο πιο κοντά στο τελικό βήμα.
- Υλοποίηση σε γλώσσες προγραμματισμού
 - Υπορουτίνα που στο σώμα της καλεί τον εαυτό της.

7/11/2006

59

Παραγοντικό

$$n! = 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdots \cdots (n-1) \cdot n = \prod_{i=1}^n i$$

Έκδοση με επανάληψη

```
function efac (n)
    gin = 1
    for i = 1 to n
        gin = gin * i
    end for i
    return gin
end function
```

Έκδοση με αναδρομή

```
function rfac (n)
    if n = 1 then
        return 1
    else
        return n * rfac (n-1)
    end function
```

7/11/2006

60

Παράλληλο Παραγοντικό

```
function pgin (i, j) // i*(i+1)* ... *j
    if i = j then return i
    else parbegin
        k = (i + j) / 2
        return pgin (i, k) * pgin (k+1, j)
    parend

5! = pgin(1,5)
= pgin(1,3)*pgin(4,5)
= (pgin(1,2)*pgin(3,3))*(pgin(4,4)*pgin(5,5))
```

ooooooooooooooooooooooo

7/11/2006

61

Χρυσή Τομή

- Χωρίστε γραμμή σε δυο τμήματα, έτσι ώστε ο λόγος του όλου προς το μεγάλο τμήμα να ισούται με το μεγάλο προς το μικρό τμήμα.

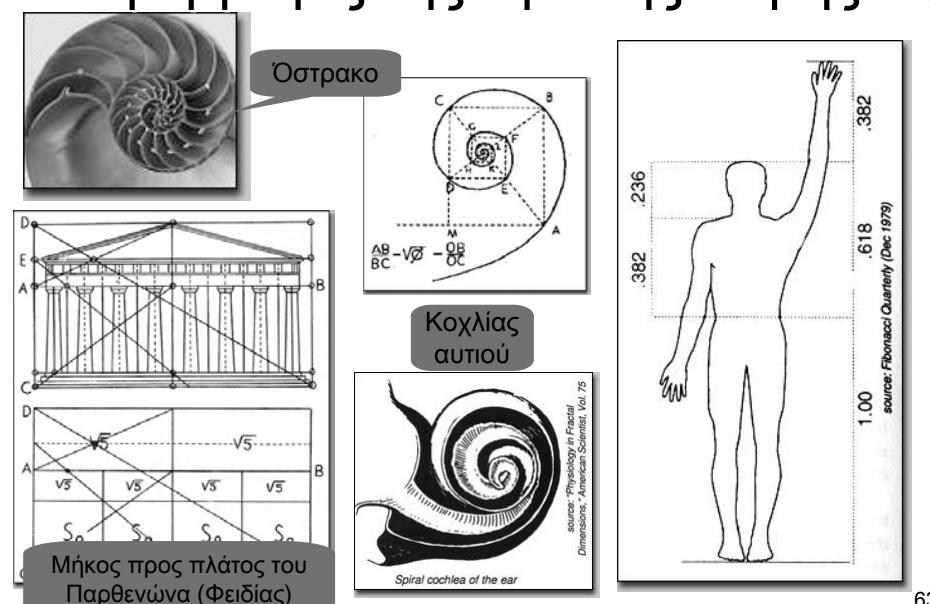
$$\varphi = 1,6180339\dots$$

$$1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{1 + \frac{1}{1 + \dots}}}}$$

7/11/2006

62

Εφαρμογές της Χρυσής Τομής

7/11/2006

63

Λαγοί

- Έχεις δύο λαγούς. Από δύο λαγούς γεννιούνται κάθε μήνα άλλοι δύο από το δεύτερο μήνα της ζωής τους.
- Πώς αυξάνει ο πληθυσμός τους κάθε μήνα;
- Κάθε μήνα θα υπάρχουν όσοι λαγοί και τον προηγούμενο συν τα γεννητούρια των λαγών που ζούσαν και τον προ-προηγούμενο μήνα.

$$f(n) = \begin{cases} 1 & n = 0,1 \\ f(n-1) + f(n-2) & n \geq 2 \end{cases}$$

7/11/2006

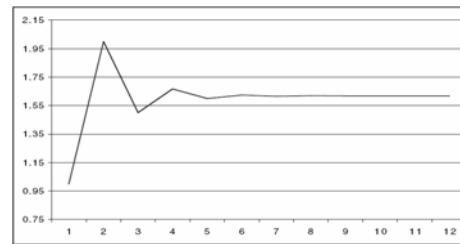
64

Αριθμοί Φιμπονάτσι

Ιταλός μαθηματικός γεννημένος το 1175

n	0	1	2	3	4	5	6	7	8
f(n)	1	1	2	3	5	8	13	21	34

Έκπληξη!
 Ο ρυθμός αύξησης της ακολουθίας είναι φ .


```
function rfibo(n)
    if n<=1 then return 1
    else return rfibo(n-1) + rfibo(n-2)
```

7/11/2006

65

Φιμπονάτσι με Επανάληψη

```
function efibo(n)
    past = 1;
    previous = 1;
    present = 1
    for i = 2 to n
        past = previous;
        previous = present
        present = previous + past
    end for i
    return present
end function
```

Αν και κομψός, ο αναδρομικός αλγόριθμος έχει εκθετικό κόστος $O(\varphi^n)$.

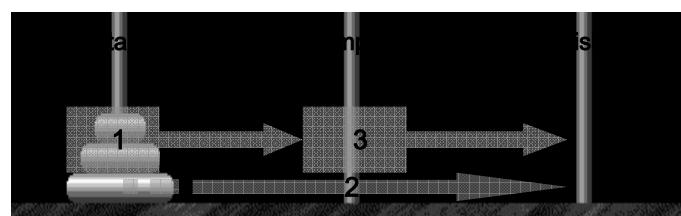
Η επαναληπτική εκδοχή του έχει γραμμικό κόστος $O(n)$.

7/11/2006

66

Πύργοι του Ανόι

```
function hanoi (n, start, finish, temp)
    ' Μετακινεί n δίσκους από το στύλο start στο
    ' finish, χρησιμοποιώντας τον temp ως ενδιάμεσο
if n > 0 then
    1 hanoi (n-1, start, temp, finish)
    2 print ("από " +start + " βάλε στο " + finish)
    3 hanoi (n-1, temp, finish, start) '3
endif
```


Δοκιμή

7/11/2006

67

Διερεύνηση Ανόι

- Πόσες μετακινήσεις απαιτεί ο αλγόριθμος;

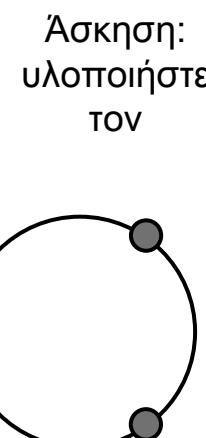
$$\begin{aligned}
 T(n) &= 2T(n-1) + 1 = &= 2^i T(n-i) + \sum_{j=0}^{i-1} 2^j = \\
 &= 2[2T(n-2) + 1] + 1 = & i=n \\
 &= 4T(n-2) + 1 + 2 = &= 2^n T(0) + \sum_{j=0}^{n-1} 2^j = \\
 &= \dots = &= \sum_{j=0}^{n-1} 2^j = \frac{2^n - 1}{2-1} = \\
 &= 2^i T(n-i) + &= 2^n - 1 = O(2^n). \\
 &+ (2^0 + 2^1 + \dots + 2^{i-1}) =
 \end{aligned}$$

7/11/2006

68

Επαναληπτικός Αλγόριθμος για Πύργους του Ανόι

- Βάλε τους τρεις πασσάλους σε έναν κύκλο.
- Μετάφερε τον μικρότερο δίσκο στον επόμενο πάσσαλο ως προς τη φορά των δεικτών του ρολογιού, εκτός κι αν η προηγούμενη κίνηση ήταν η μεταφορά του μικρότερου δίσκου.
- Διαφορετικά, κάνε τη μοναδική άλλη νόμιμη κίνηση

7/11/2006

69

4

Αφαιρετικοί Τύποι Δεδομένων

Ορισμός – Υλοποίηση

Τύποι Δεδομένων

Data types

7/11/2006

- Ένας τύπος δεδομένων είναι ένα σύνολο τιμών και μια συλλογή λειτουργιών επί των τιμών αυτών.
 - Πχ, οι ακέραιοι αριθμοί (`int`) και οι πράξεις επ' αυτών (+, -, *, /, modulo, κλπ).
- Μπορούμε να ορίσουμε και νέους τύπους δεδομένων ή να ορίσουμε νέες λειτουργίες για υπάρχοντες τύπους δεδομένων.
 - Πχ, οι ημερομηνίες και οι λειτουργίες: σύγκριση, αφαίρεση (χρονικό διάστημα)

71

Αφαιρετικοί Τύποι Δεδομένων

Abstract data types

7/11/2006

- Προδιαγραφή μιας δομής δεδομένων

- Ορίζει ιδιότητες & λειτουργίες
 - Πχ, σε ημερομηνία, ιδιότητες είναι έτος, μήνας, ημέρα
 - Στις λειτουργίες καθορίζεται τι παίρνουν ως είσοδο (λίστα παραμέτρων) και τι επιστρέφουν.
 - Επίσης, τι σφάλματα παράγουν και υπό ποιες συνθήκες.
 - Περιγράφεται η σημασιολογία (τι κάνει – όχι πώς το κάνει).
- Δεν καθορίζεται τρόπος υλοποίησης. Διότι:
 - Υπάρχουν διάφοροι τρόποι υλοποίησης ενός ΑΤΔ.
 - Εξαρτάται από γλώσσα προγραμματισμού, από προσδοκώμενη χρήση, κλπ.

72

Υλοποίηση ΑΤΔ

- Αποκρύπτεται ο τρόπος που αναπαριστάνεται η πληροφορία που περικλείει.
 - Μπορεί να μην αποκαλύπτονται ούτε καν οι αλγόριθμοι που χρησιμοποιούνται.
 - Ο κατασκευαστής της υλοποίησης μπορεί να εξελίσσει το «εσωτερικό», χωρίς ο χρήστης του ΑΤΔ να χρειαστεί να αλλάξει το πρόγραμμά του.
- Παράδειγμα: αναπαράσταση κλάσματος
 - δύο ακέραιοι, πχ ar = 3, par = 4
 - μια συμβολοσειρά, πχ val = "3/4"

7/11/2006

73

Ευρετήριο Ονομάτων

- Πρέπει να υποστηρίζει λειτουργίες:
 - εντοπισμός (υπάρχει το τάδε όνομα;)
 - εισαγωγή
 - διαγραφή
- Δεν έχουν έννοια οι επιδόσεις, γιατί δεν υπάρχει υλοποίηση.
 - Μπορεί να υπάρχουν απαιτήσεις επιδόσεων.
 - Μπορεί να υπάρχει αναμενόμενη χρήση, πχ ποια είναι η πιο κοινή λειτουργία;

7/11/2006

74

ΑΤΔ στη Java

- Φτιάχνουμε μια διεπαφή (**interface**) που ορίζει την προδιαγραφή των λειτουργιών.
- Η λειτουργικότητα του ορίζεται από μια κλάση που υλοποιεί (**implements**) το **interface**.
- Τα στιγμιότυπα του ΑΤΔ χρησιμοποιούνται από μια κλάση που εισάγει (**imports**) μια κλάση που υλοποιεί τον ΑΤΔ.

7/11/2006

75

Παράδειγμα ΑΤΔ

- Μοντέλο για χρηματιστηριακές πράξεις (αγοραπωλησίες μετοχών)
 - Τα δεδομένα που αποθηκεύονται είναι οι εντολές αγοράς / πώλησης.
 - Οι λειτουργίες που υποστηρίζονται είναι:
 - `order buy(stock, shares, price)`
 - `order sell(stock, shares, price)`
 - `void cancel(order)`
 - Εξαιρέσεις:
 - Αγορά / Πώληση ανύπαρκτης μετοχής
 - Ακύρωση ανύπαρκτης εντολής

7/11/2006

76

Πώς «Βλέπουμε» έναν ΑΤΔ

- Ως χρήστες
 - Μας ενδιαφέρει ο ΑΤΔ να υποστηρίζει τις λειτουργίες που μας είναι απαραίτητες
 - Μας ενδιαφέρει οι λειτουργίες να εκτελούνται γρήγορα.
- Ως κατασκευαστές
 - Μας ενδιαφέρει η εσωτερική δομή των δεδομένων.
 - Μας ενδιαφέρει η υλοποίηση αποδοτικών αλγορίθμων που να εκτελούν τις λειτουργίες.

7/11/2006

77

```
public class BankAccount {  
    /**@type double balance  
     * Καταθέτει το ποσόν στον λογαριασμό  
    */  
    public BankAccount() {  
        balance=param Θετικός αριθμός-αντιστοιχεί στο ποσό της κατάθεσης  
        * @return Αληθές αν έγινε η κατάθεση, ψευδές αν δεν έγινε.  
    }  
  
    public boolean deposit(double amount) {  
        if (amount > 0.0d) {  
            balance += amount; //καταθεση  
            return true; }  
        else return false;  
    }  
  
    public boolean withdraw(double amount) {  
        if ((amount>0) && (amount <= balance)) {  
            balance -= amount; //αναληψη  
            return true; }  
        else return false;  
    }  
  
    public double getBalance() { return balance; }  
}
```

Υλοποίηση ΑΤΔ

7/11/2006

78

Χρήση ΑΤΔ

```
public class BankAccountDemo {  
    public static void main(String[] args) {  
        BankAccount myAccount = new BankAccount();  
        boolean ok;  
        ok = myAccount.deposit(100.0);  
        ok = myAccount.withdraw(50.0);  
        ok = myAccount.withdraw(70.0);  
        ok = myAccount.deposit(-200.0);  
        System.out.println(myAccount.getBalance());  
    }  
}
```

7/11/2006

79

Ο-Ο για τη υλοποίηση ΑΤΔ

- Ο αντικειμενοστρεφής προγραμματισμός είναι κατάλληλο εργαλείο για την υλοποίηση ΑΤΔ:
 - Ενθυλακώνει την αναπαράσταση των δεδομένων (**private / protected**).
 - Παρέχει πρόσβαση στις λειτουργίες μέσω της δημόσιας διεπαφής (**public**).
 - Απαγορεύοντας την άμεση πρόσβαση στα δεδομένα του ΑΤΔ, επιβάλει την ορθότητα της κατάστασης.
 - Διαχωρίζει προδιαγραφή από υλοποίηση (**interface – implements**).

7/11/2006

80

Γιατί Java;

- Ανεξάρτητη υπολογιστικής πλατφόρμας
- Υποστηρίζει δείκτες (pointers)
 - Όχι αριθμητική δεικτών που είναι επικίνδυνη
- Επίπεδα ορατότητας δεδομένων
 - Public, protected, private
- Ενσωματωμένη διαχείριση μνήμης
 - Συλλογή απορριμμάτων
- Διαχείριση σφαλμάτων και εξαιρέσεων

7/11/2006

81

5 Πίνακες

Λειτουργίες – Χρήση

Πίνακες

- Η πιο βασική δομή αποθήκευσης δεδομένων
 - Υποστηρίζεται από όλες τις γλώσσες προγραμματισμού.
- Συνεχόμενες θέσεις στην κύρια μνήμη
 - Προσπέλαση μέσω δείκτη
 - Στατική δομή – το μέγεθος ορίζεται εξαρχής και δεν αλλάζει.

Διεύθυνση
βάσης

Δείκτης	Τιμή
0	43
1	7
2	13
3	8
4	31
5	13
6	43

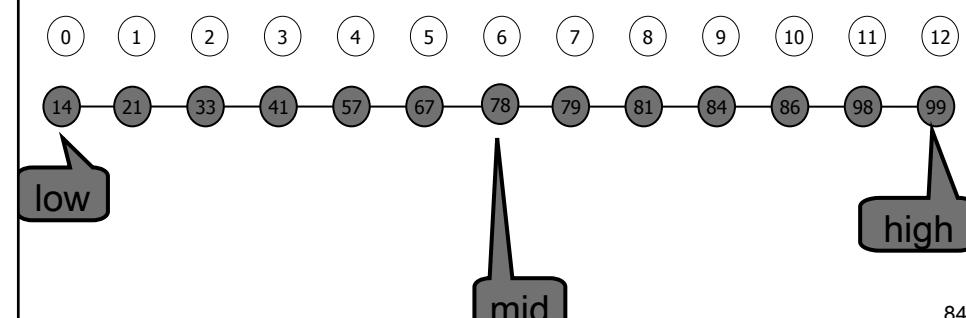
7/11/2006

83

Δυαδική Αναζήτηση

Binary Search

- Σε ποια θέση βρίσκεται η τιμή 45;
- Διατηρούνται τρεις δείκτες **low**, **high**, και **mid** → μεσαίος

7/11/2006

84

Κώδικας Δυαδικής Αναζήτησης

```
'αναζητεί το x στις θέσεις a[1] έως a[h]
'και επιστρέφει τη θέση που βρέθηκε
'αν δεν βρεθεί επιστρέφει NOT_FOUND
function binsrch (l, h, x)
    m = (h + 1) / 2 'ακέραια διαίρεση
    if x = a[m] then return (m) 'βρέθηκε
    else if l = h then return (NOT_FOUND)
    else
        if x > a[m] then binsrch (m+1, h, x)
        else binsrch (l, m-1, x)
```

7/11/2006 85

Ανάλυση Δυαδικής Αναζήτησης

	0	21
Δεύτερο	1	32
Τρίτο	2	43
Πρώτο	3	54
	4	54
	5	65
	6	76
	7	76

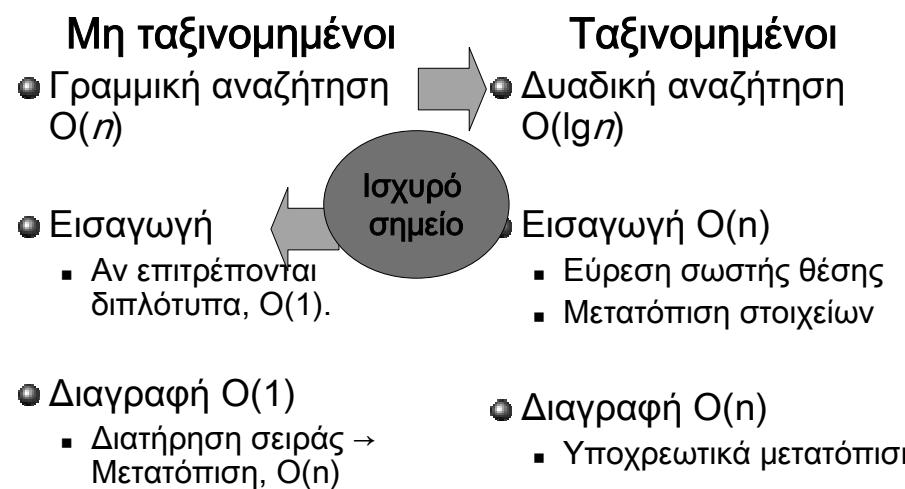
- Αναζητούμε την τιμή 39.
- Με κάθε προσπάθεια, υποδιπλασιάζουμε την περιοχή αναζήτησης.

$$T(n) = 1 + T\left(\frac{n}{2}\right) = 2 + T\left(\frac{n}{4}\right) \dots$$

$$= i + T\left(\frac{n}{2^i}\right)_{i=\lg n}^{n=2^i} = \lg n + T(1)$$

7/11/2006 86

Λειτουργίες εππί Πινάκων

7/11/2006 87

Κόσκινο του Ερατοσθένη

```
'βρίσκει τους πρώτους αριθμούς μέχρι το n
declare a as array[ n ] of boolean
for i = 2 to n
    a[i] = PRWTOS 'αρχικά όλοι θεωρούνται πρώτοι
endfor

for i = 2 to n
    if a[i]=PRWTOS then      'αν είναι πρώτος,
        for j = i+i to n step i 'όλα τα πολλαπλάσια του
            a[j] = OXI_PRWTOS   'ΔΕΝ είναι πρώτοι
        endfor
    endif
endfor
```

Βελτιστοποίηση2:
 είναι ανάγκη μέχρι το n,

Βελτιστοποίηση1:
 αγνόησε τους άρτιους

7/11/2006 88

Μειονεκτήματα Πινάκων

- Για να αλλάξει το μέγεθός τους απαιτείται να ξαναφτιαχτούν.
 - Όσο είναι άδεια, έχουμε σπατάλη.
 - Όταν γεμίσουν, πρέπει να δεσμευτεί άλλος χώρος, να γίνει αντιγραφή και να αποδεσμευτεί ο αρχικός χώρος.
- Όχι καλές επιδόσεις για την αναζήτηση.

7/11/2006 89

Διεπαφή ΑΤΔ 'Πίνακας'

```
public interface ArrayInterface {
    /**
     * @param element το στοιχείο που ψάχνω να βρω
     * @return η θέση του στον πίνακα, διαφορετικά (-1)
     */
    public int isIn (Object element);

    /**
     * @param element στοιχείο που θέλω να προσθέσω
     * @throws Exception αν ο πίνακας είναι γεμάτος
     */
    public void add (Object element) throws Exception ;

    /**
     * @param element στοιχείο που θέλω να αφαιρέσω
     */
    public void remove (Object element);
}
```

Φτιάξτε κλάση που να υλοποιεί τη διεπαφή

7/11/2006 90

Πακέτο `java.util.Vector`

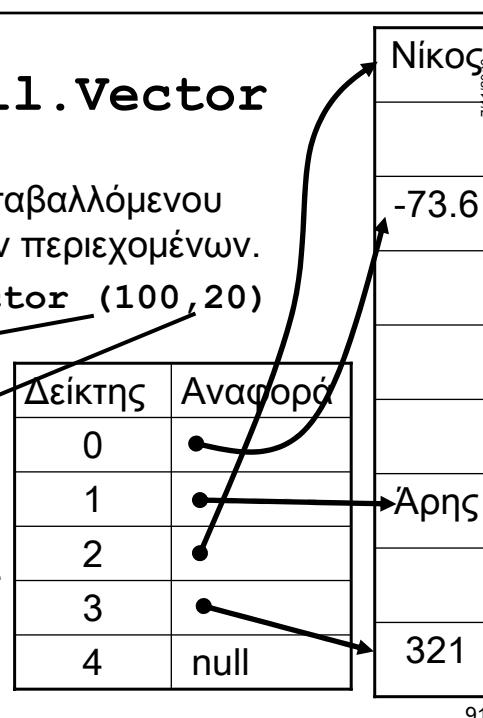
- Διαχειρίζεται πίνακες μεταβαλλόμενου μεγέθους και ετερογενών περιεχομένων.

`Vector v = new Vector(100, 20)`

Αρχικό μέγεθος

Αύξηση

- Όταν γεμίσει, μεγαλώνει.

Μέθοδοι για Vector

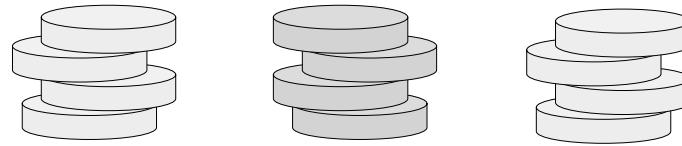
- `addElement("X")` στο τέλος
- `insertElementAt("Y", 3)` μετακινώντας τα επόμενα μια θέση προς τα κάτω
- `removeElement("X")` διαγράφει την πρώτη εμφάνιση του X που θα βρει
- `removeElementAt(3)`
- Συρρίκνωση με `trimToSize()`
- Αναζήτηση με `contains("X")`

Δείτε τεκμηρίωση για `java.util.Vector`

92

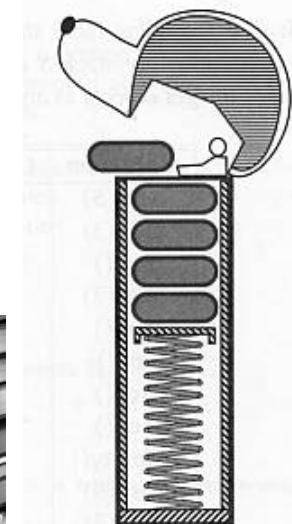
6 Στοίβες

Stacks

Πώς Λειτουργεί μια Στοίβα

- Βγαίνει πρώτος, αυτός που μπήκε τελευταίος.
- LIFO = Last In First Out
- Παραδείγματα χρήσης:
 - Πιάτα στο ντουλάπι
 - Οπισθοδόμηση σε επισκέψεις ιστοσελίδων
 - Αναίρεση / Επανάληψη επεξεργασίας

7/11/2006

94

Στοίβα ως ΑΤΔ

- Αποθηκεύει κάθε είδους αντικείμενο
- Κύριες λειτουργίες:
 - `void push(object):` εισάγει στοιχείο στη στοίβα
 - `Object pop():` αφαιρεί το στοιχείο που μπήκε τελευταίο
 - `boolean isEmpty():` είναι η στοίβα άδεια;
- Εξαίρεση εγείρεται όταν προσπαθήσουμε να αφαιρέσουμε από άδεια στοίβα.

7/11/2006

95

Διεπαφή Στοίβας

```
public interface StackInterface {
    /**
     * @param το στοιχείο που εισάγεται στην κορυφή της στοίβας
     */
    public void push(Object element);

    /**
     * @return το στοιχείο που αφαιρέθηκε από την στοίβα
     */
    public Object pop();

    /**
     * @return αν είναι άδεια η στοίβα
     */
    public boolean isEmpty();
}
```

Υλοποιήστε `top` και `size`
Χρησιμοποιώντας τις βασικές

7/11/2006

96

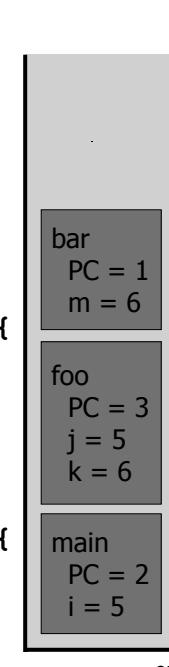
Χρήση: Κλήσεις Μεθόδων

- Το περιβάλλον εκτέλεσης διατηρεί την αλυσίδα των ενεργών κλήσεων σε μια στοίβα.
- Όταν καλείται μια μέθοδος, εισάγεται στη στοίβα μια εγγραφή με
 - Τοπικές μεταβλητές και αποτέλεσμα
 - Μετρητής προγράμματος (PC): ποια είναι η εντολή που εκτελείται
- Όταν μια μέθοδος επιστρέφει, η εγγραφή της αφαιρείται από τη στοίβα και η εκτέλεση συνεχίζεται στη μέθοδος που είναι στην κορυφή της στοίβας.

```
main() {
    int i = 5;
    foo(i);
}

foo(int j) {
    int k;
    k = j+1;
    bar(k);
}

bar(int m) {
    ...
}
```


97

Υλοποίηση Στοίβας

- Ένας πίνακας S και μια μεταβλητή t που δείχνει στο στοιχείο του πίνακα που αποθηκεύει την κορυφή της στοίβας. Αρχικά $t = -1$.
- Ο πίνακας ξεκινά να γεμίζει από το στοιχείο με δείκτη 0.
- Στην κατασκευή της στοίβας, δηλώνεται το μέγεθος N του πίνακα.

```
Algorithm size():
    return t + 1

Algorithm isEmpty():
    return (t < 0)

Algorithm top():
    if isEmpty() then
        throw a StackEmptyException
    return S[t]

Algorithm push(o):
    if size() = N then
        throw a StackFullException
    t ← t + 1
    S[t] ← o

Algorithm pop():
    if isEmpty() then
        throw a StackEmptyException
    e ← S[t].
    S[t] ← null
    t ← t - 1
    return e
```

7/11/2006

Επιδόσεις & Περιορισμοί

- **Επιδόσεις**
 - Έστω n το πλήθος των στοιχείων στη στοίβα
 - Απαιτούμενος χώρος $O(n)$
 - Κάθε λειτουργία τρέχει σε χρόνο $O(1)$
- **Περιορισμοί**
 - Το μέγιστο μέγεθος της στοίβας πρέπει να δηλωθεί εκ των προτέρων (κατά την κατασκευή της) και δεν μπορεί να αλλάξει.
 - Αν προσπαθήσουμε να εισάγουμε στοιχείο σε μια πλήρη στοίβα, θα προκληθεί εξαίρεση.

7/11/2006

99

Αναπτυσσόμενη Στοίβα

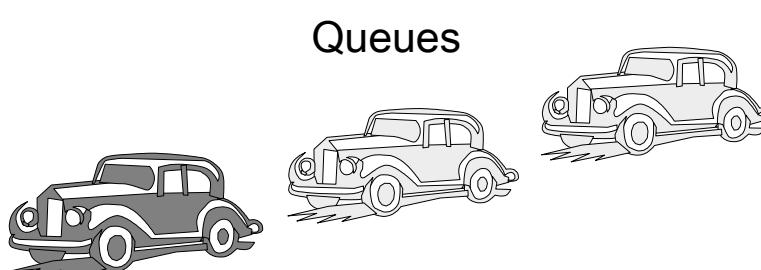
- Όταν ζητείται προσθήκη στοιχείου και η στοίβα είναι γεμάτη, αντί να εγερθεί εξαίρεση αντικαθιστούμε τον πίνακα με έναν μεγαλύτερου μεγέθους.
 - Ο παλιός πίνακας πετιέται στα σκουπίδια (garbage collection)
- Πόσο μεγαλύτερο:
 - Αύξησε το μέγεθος κατά c θέσεις (σταθερά)
 - Διπλασίασε το μέγεθος
- Για συμμετρία:
 - Αν η πληρότητα πέσει κάτω από πχ 50%, να μειωθεί το μέγεθος.

```
Algorithm push(o)
if t = S.length - 1 then
    A ← new array of
    size ...
for i ← 0 to t do
    A[i] ← S[i]
    S ← A
    t ← t + 1
    S[t] ← o
```

7/11/2006

7 Ουρές

Queues

Πώς Λειτουργεί μια Ουρά

- Βγαίνει πρώτος, αυτός που μπήκε πρώτος.
- FIFO = First In First Out
- Παραδείγματα χρήσης:
 - Σειρά αναμονής για εξυπηρέτηση
 - Αυτοκίνητα σε πάρκινγκ με μια είσοδο/έξοδο

7/11/2006

102

Ουρά ως ΑΤΔ

- Εισαγωγές και διαγραφές ακολουθούν FIFO.
- Μέγεθος ουράς απεριόριστο
- Τύπος στοιχείων οποιοσδήποτε
- Βασικές λειτουργίες:
 - **enqueue (object)**: εισάγει στοιχείο στο πίσω μέρος της ουράς
 - **Object dequeue()**: αφαιρεί και επιστρέφει το στοιχείο στην κορυφή της ουράς

7/11/2006

103

Λειτουργίες σε Ουρές

- **Βοηθητικές λειτουργίες**
 - Object **front()**: επιστρέφει το στοιχείο στην κορυφή, χωρίς να το αφαιρεί
 - int **size()**: πλήθος στοιχείων
 - boolean **isEmpty()**: είναι άδεια η ουρά;
- **Εξαιρέσεις**
 - Προσπάθεια εκτέλεσης της **dequeue()** ή της **front()** σε μια άδεια ουρά προκαλεί έγερση της **EmptyQueueException**

7/11/2006

104

Διεπαφή Ουράς

```
public interface Queue {  
    public int size();  
    public boolean isEmpty();  
    public Object front()  
        throws EmptyQueueException;  
    public void enqueue(Object o);  
    public Object dequeue()  
        throws EmptyQueueException;  
}
```

7/11/2006

105

Εφαρμογές για Ουρές

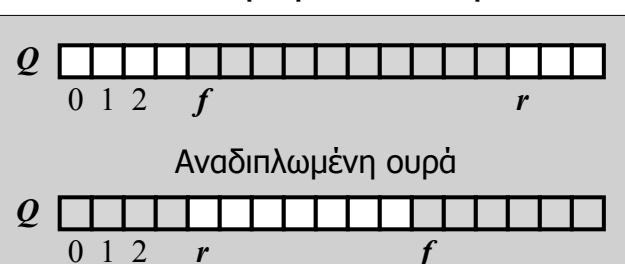
- **Λίστες αναμονής**
- **Προσπέλαση σε διαμοιραζόμενους πόρους**
 - Παράδειγμα: δικτυακός εκτυπωτής που εξυπηρετεί πολλούς χρήστες.

7/11/2006

106

Ουρά με Πίνακα

- Πίνακας μεγέθους N με κυκλικό τρόπο
- Μεταβλητές διατηρούν κορυφή και οπίσθια
 - f δείχνει στο πρώτο στοιχείο
 - r δείχνει αμέσως μετά το τελευταίο στοιχείο
- Η θέση r του πίνακα παραμένει κενή.
- Αρχικά
 $f = r$
άδεια ουρά

7/11/2006

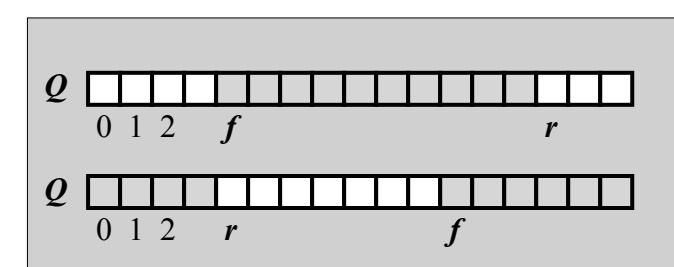
107

Τρόπος Λειτουργίας

- Χρησιμοποιούμε τον τελεστή modulo (υπόλοιπο ακέραιας διαιρεσης)

Algorithm size()
return ($N - (f - r)$) mod N

Algorithm isEmpty()
return ($f = r$)

7/11/2006

108

Εισαγωγή / Διαγραφή σε Ουρά

- Παρατηρήστε ότι μια θέση του πίνακα παραμένει πάντα κενή.

```
Algorithm enqueue(o)
if size() = N - 1 then
    throw
        FullQueueException
else
    Q[r] ← o
    r ← (r + 1) mod N
```

```
Algorithm dequeue()
if isEmpty() then
    throw
        EmptyQueueException
else
    o ← Q[f]
    f ← (f + 1) mod N
return o
```

7/11/2006

109

Απλά Συνδεδεμένη Λίστα (ΑΣΛ)

Linked list

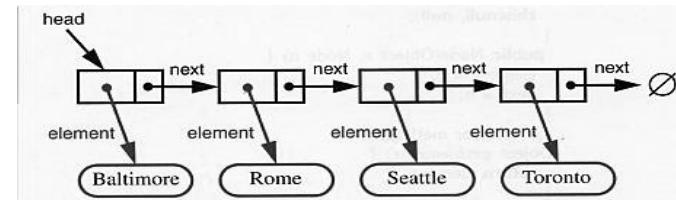
7/11/2006

- Αλυσίδα κόμβων που ο καθένας παραπέμπει στον επόμενό του
- Ο κάθε κόμβος έχει δύο τμήματα:
 - data**: περιέχει είτε τα δεδομένα, είτε μια αναφορά προς τα δεδομένα.
 - next**: περιέχει μια αναφορά προς τον επόμενο κόμβο της λίστας.
 - Ο τελευταίος κόμβος το έχει **null**.
- Χρειάζεται να διατηρούμε μια αναφορά προς τον πρώτο κόμβο της λίστας.

111

8 Συνδεδεμένες Λίστες

Απλά & διπλά συνδεδεμένες

7/11/2006

Χαρακτηριστικά Λιστών

- Καλύτερη χρησιμοποίηση (utilization) χώρου
 - Εκχωρείται όσος χρησιμοποιείται, αλλά
 - χρειάζεται χώρος για αποθήκευση συνδέσμου.
- Καθυστέρηση εξαιτίας δυναμικής δέσμευσης και αποδέσμευσης χώρου
 - Στους πίνακες η δέσμευση γίνεται μια φορά στην αρχή και η αποδέσμευση στο τέλος.
 - Στους αναπτυσσόμενους / συρρικνούμενους υπάρχει κόστος διαχείρισης, όταν το μέγεθος μεταβάλλεται σημαντικά

112

Πότε Χρησιμοποιούμε Λίστες;

7/11/2006

- Όταν ενδιαφερόμαστε κυρίως να διατερνούμε γραμμικά μια συλλογή στοιχείων
 - Αντιπαράθεση: τυχαία προσπέλαση στο i-οστό στοιχείο καλύτερα πίνακας
- Όταν θέλουμε να αλλάζουμε συχνά τη σειρά των στοιχείων και η μετακίνησή τους κοστίζει.
- Όταν θέλουμε να διατηρούμε πολλαπλές ταξινομήσεις των ίδιων στοιχείων
 - Πχ ταξινόμηση υπαλλήλου με ΑΜ, επώνυμο & όνομα, τμήμα, κλπ

113

Υλοποίηση Κόμβου

7/11/2006

```
public class Node {
    private Object data;
    private Node next;
}

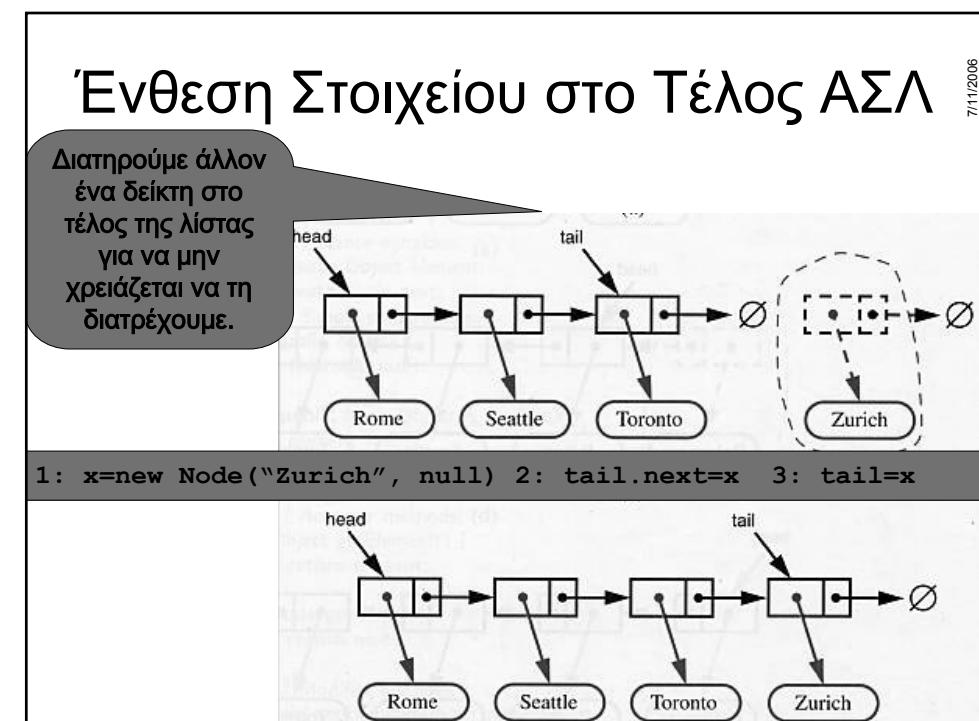
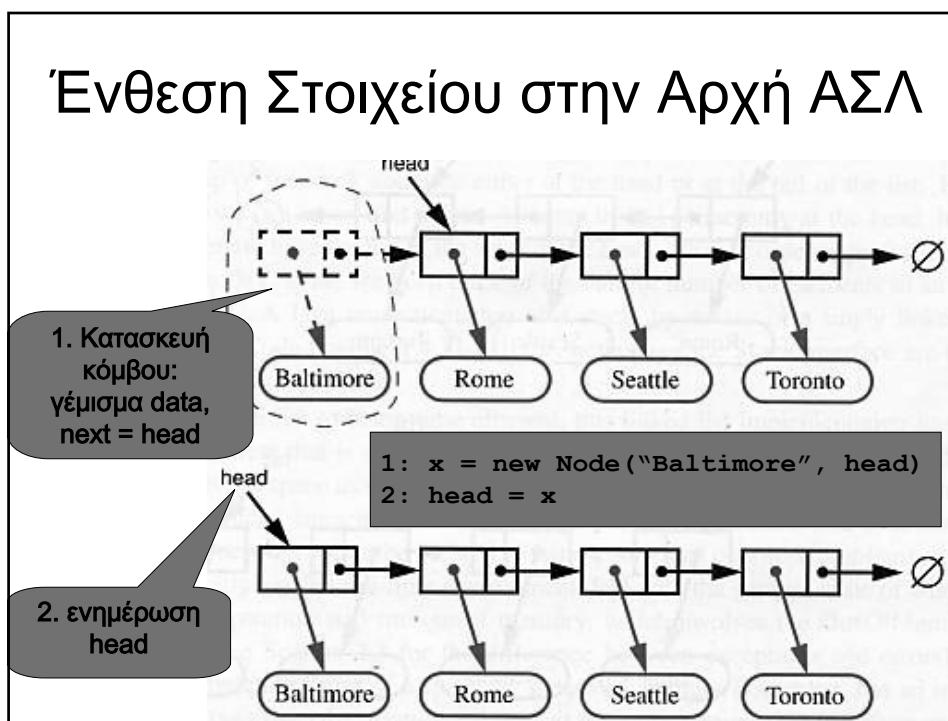
public Node(Object d, Node n) {
    data = d; next = n; }

public Node() {
    this(null, null); }

//μέθοδοι get και set
}
```

Κυκλική αναφορά:
ένας κόμβος περιέχει δεδομένα (data) και μια αναφορά προς έναν άλλο κόμβο.

114

Αναζήτηση σε ΑΣΛ

```
function efind(list l, element x) {
    while (l <> null) //επανάληψη
        if (l.data = x) return true
        else l = l.next //επόμενος κόμβος
    return false }
```

```
function rfind(list l, element x)
    if (l = null) return false
    elseif (l.data = x) return true
    else rfind(l.next, x) //αναδρομή
```

117

Συνένωση ΑΣΛ

Concatenation: Θέτουμε ως επόμενο του τελευταίου κόμβου της μιας τον αρχικό κόμβο της άλλης.

```
function concat (list x, list y) {
    if (x = null) then x = y // κενή λίστα
    else {
        t = x
        while (t.next <> null) // διαπέραση
            t = t.next
        t.next = y // τελευταίος κόμβος
    }
}
```

118

Ταξινομημένες ΑΣΛ

- Σειριακή αναζήτηση
 - Δεν συμφέρει να χρησιμοποιήσουμε δυαδική
- Ένθεση κόμβου
 - Πρέπει να διατηρούμε και τον προηγούμενο
- Συγχώνευση (merging) δύο ταξινομημένων λιστών
 - Αρχικά το αποτέλεσμα είναι μια κενή λίστα.
 - Συγκρίνουμε τους πρώτους κόμβους της καθεμιάς. Τον μικρότερο τον αφαιρούμε από την λίστα που ανήκει και τον εισάγουμε στο τέλος του αποτελέσματος.
 - Όταν εξαντληθεί η μια λίστα, κολλάμε τα υπόλοιπα στοιχεία της άλλης λίστας στο αποτέλεσμα.

119

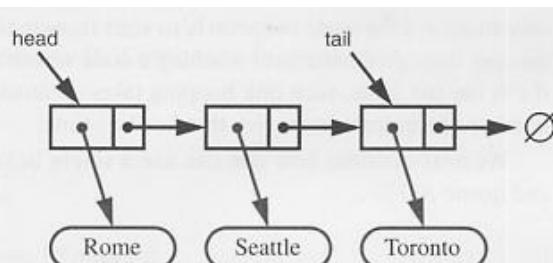
Επιδόσεις ΑΣΛ

- Εισαγωγή στην αρχή O(1)
- Διαγραφή στην αρχή O(1)
- Εισαγωγή στο τέλος O(1)
 - Εάν διατηρούμε για τη λίστα τον αρχικό και τον τελικό κόμβο της
- Διαγραφή στο τέλος O(1)
 - Φτάνει να μην χρειάζεται να διατηρούμε τον τελικό κόμβο της λίστας - αλλιώς απαιτείται διαπέραση O(n)
- Αναζήτηση στοιχείου O(n)

120

Στοίβες & Ουρές με ΑΣΛ

- Στοίβα: Στο head της λίστας είναι η κορυφή της στοίβας - όλες οι λειτουργίες σε $O(1)$
- Ουρά: Χρησιμοποιούμε την παραλλαγή της ΑΣΛ με δείκτες στον πρώτο και στον τελευταίο κόμβο της. Στο head της λίστας γίνονται οι διαγραφές και στο tail οι ενθέσεις - όλες οι λειτουργίες σε $O(1)$

7/11/2006

121

Επίδοση Δυαδικής Αναζήτησης σε ΑΣΛ (χάριν παραδείγματος)

- Για να ψάξουμε λίστα μήκους n , πρέπει να φτάσουμε στο μεσαίο της στοιχείο, που απαιτεί $n/2$ πράξεις, και έπειτα το μέγεθος της λίστας προς αναζήτηση είναι $n/2$.
- Το κόστος της δυαδικής αναζήτησης σε ΑΣΛ ισούται με της γραμμικής !

$$\begin{aligned} T(n) &= T\left(\frac{n}{2}\right) + \frac{n}{2} = T\left(\frac{n}{4}\right) + \frac{n}{4} + \frac{n}{2} = \dots = \\ &= T\left(\frac{n}{2^i}\right) + \sum_{j=1}^i \frac{n}{2^j} \stackrel{n=2^i}{=} T(1) + n \sum_{j=1}^i \left(\frac{1}{2}\right)^j \approx \\ &\approx n \left(\frac{1 - (\frac{1}{2})^{i+1}}{1 - \frac{1}{2}} - 1 \right) = n - 1 \end{aligned}$$

7/11/2006

Αναστροφή ΑΣΛ

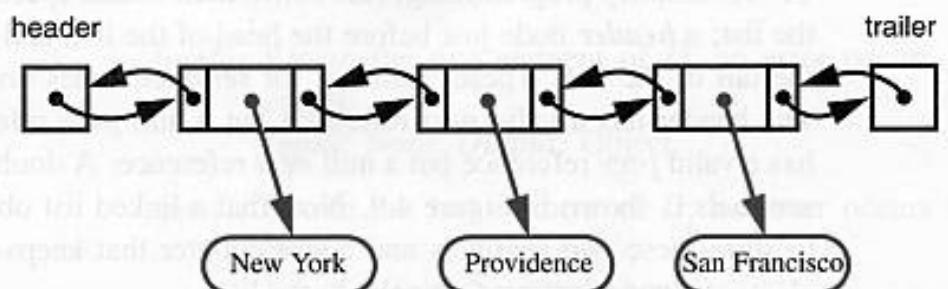
```
static Node reverse (Node x) {
    Node t, y = x, r = null;
    while (y != null) {
        t = y.next;
        y.next = r;
        r = y;
        y = t;
    }
    return r;
}
```

Απαιτείται να διατηρούμε συνδέσμους προς τρεις συνεχόμενους κόμβους: r δείχνει προς την ίδιη ανεστραμμένη λίστα για το τμήμα της λίστας που έπειται t ο δεύτερος κόμβος της μη ανεστραμμένης λίστας

7/11/2006

Διπλά Συνδεδεμένες Λίστες (ΔΣΛ)

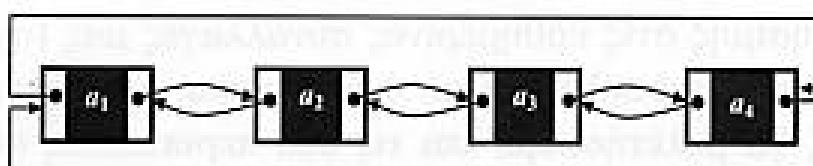
- Χρήση για διπλοουρές (deques): Ένθεση & διαγραφή και από τα δύο άκρα
- Διαπέραση και προς τις δύο κατευθύνσεις.
- Ειδικοί «άδειοι» κόμβοι για αρχή / τέλος

7/11/2006

Κυκλικές Λίστες

- Παραλλαγή διπλά διασυνδεδεμένης λίστας
- Δεν χρησιμοποιούμε ειδικούς κόμβους αρχής / τέλους.

7/11/2006

125

9 Ακολουθίες

Διανύσματα & Λίστες

Ακολουθία ως ΑΤΔ

- Μια συλλογή στοιχείων στα οποία έχει επιβληθεί κάποια σειρά.
 - Μέσω θέσης (rank): 1ος 2ος, ..., n-οστός
 - Μέσω σχέσης: προηγούμενος / επόμενος
- Διάνυσμα (μονοδιάστατος πίνακας): συλλογή που τα στοιχεία της προσπελαύνονται μέσω θέσης
- Λίστα: συλλογή που τα στοιχεία της προσπελαύνονται μέσω σχέσης

7/11/2006

127

Διεπαφή Διανύσματος

- `Object elementAtRank (rank)`
 - `void replaceAtRank (rank, element)`
 - `void insertAtRank (rank, element)`
 - `Object removeAtRank (rank)`
- Όλες εγείρουν εξαίρεση `InvalidRank` αν η θέση δεν υπάρχει.

7/11/2006

128

Διεπαφή Λίστας

• <code>Position first()</code>	• <code>replaceElement(p,e)</code>
• <code>Position last()</code>	• <code>insertFirst(e)</code>
• <code>boolean isFirst(p)</code>	• <code>insertLast(e)</code>
• <code>boolean isLast(p)</code>	• <code>insertBefore(p,e)</code>
• <code>Position before(p)</code>	• <code>insertAfter(p,e)</code>
• <code>Position after(p)</code>	• <code>remove(p)</code>

Position είναι ένας προσδιορισμός του χώρου που ενθυλακώνει το στοιχείο, πχ ο κόμβος.

7/11/2006

129

Επιδόσεις Υλοποιήσεων Ακολουθίας

Λειτουργίες	Πίνακας	Λίστα
<code>size, isEmpty</code>	$O(1)$	$O(1)$
<code>atRank, rankOf, elementAtRank</code>	$O(1)$	$O(n)$
<code>first, last, before, after</code>	$O(1)$	$O(1)$
<code>replaceElement</code>	$O(1)$	$O(1)$
<code>replaceAtRank</code>	$O(1)$	$O(n)$
<code>insertAtRank, removeAtRank</code>	$O(n)$	$O(n)$
<code>insertFirst, insertLast</code>	$O(1)$	$O(1)$
<code>insertAfter, insertBefore</code>	$O(n)$	$O(1)$
<code>remove</code>	$O(n)$	$O(1)$

7/11/2006

130

Άσκηση

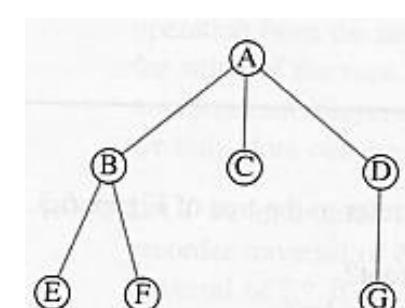
- Ο παιδιά κάθονται κυκλικά και περνούν το καθένα στο διπλανό του (κατά τη φορά του ρολογιού) μια 'πατάτα'. Όταν η πατάτα μεταβιβαστεί *τη φορές*, το παιδί που κρατάει την πατάτα, αποχωρεί και ο κύκλος κλείνει. Αυτός που μένει τελευταίος, κερδίζει.
- Πίνακας ή λίστα είναι η καλύτερη δομή;

7/11/2006

131

10 Δέντρα

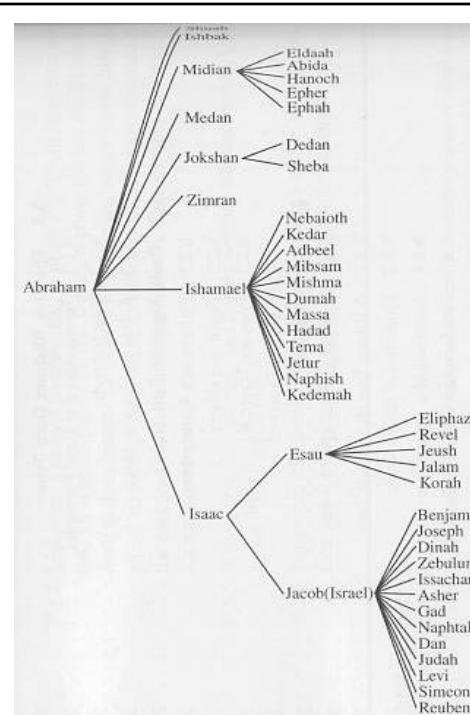
Δυαδικά Δέντρα Αναζήτησης

Ορισμοί

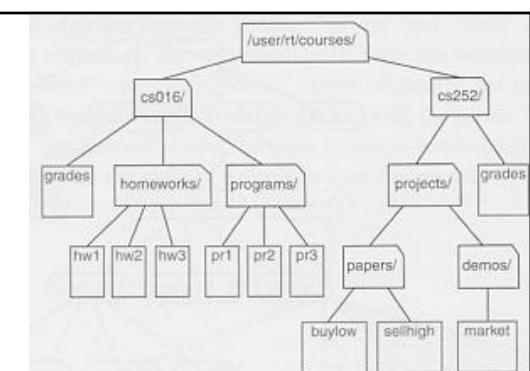
- Ιεραρχικός
- Μη γραμμικός τύπος δεδομένων
- Γονέας – Παιδιά
- Αδέλφια: κόμβοι με κοινό πατέρα
- Πρόγονοι – Απόγονοι

Μερικοί από τους απογόνους του Αβραάμ,
 Γένεση κεφ.25-26

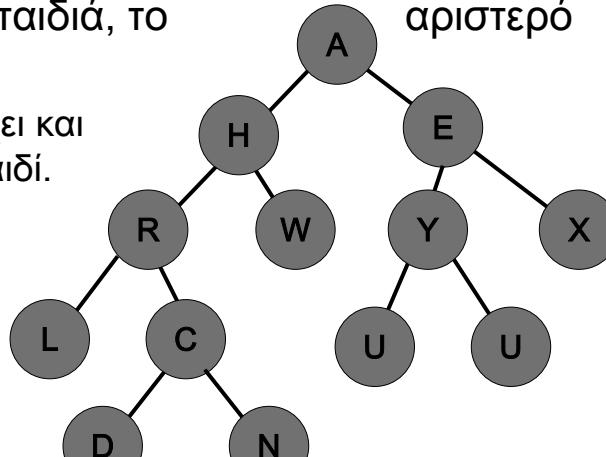
Ορολογία

- Ρίζα: κόμβος που δεν έχει γονέα
- Φύλλα: κόμβοι χωρίς παιδιά
- Ταξινομημένο δέντρο: υπάρχει σειρά στα παιδιά

Δυαδικό Δέντρο

- Ταξινομημένο δέντρο, όπου κάθε κόμβος έχει το πολύ δύο παιδιά, το αριστερό και το δεξί.
- Μπορεί να έχει και ένα μόνον παιδί.
- Σε ένα γνήσιο δυαδικό δέντρο κάθε κόμβος έχει 0 ή 2 παιδιά.

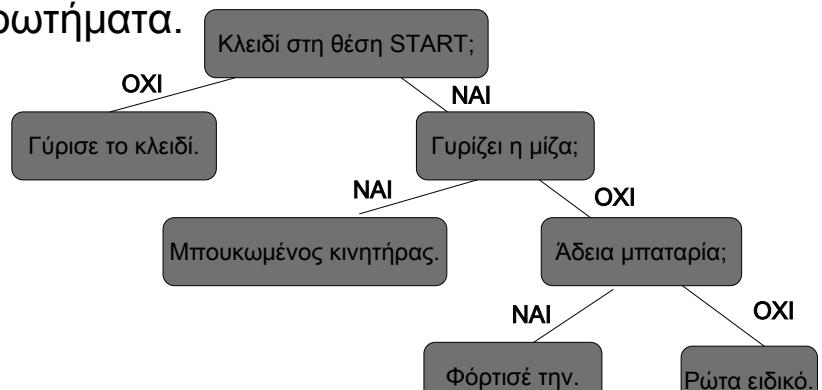
7/11/2006

135

Δέντρα Αποφάσεων

Decision trees

- Γνήσια δυαδικά δέντρα που προκύπτουν από τις απαντήσεις ΝΑΙ – ΟΧΙ σε διαδοχικά ερωτήματα.

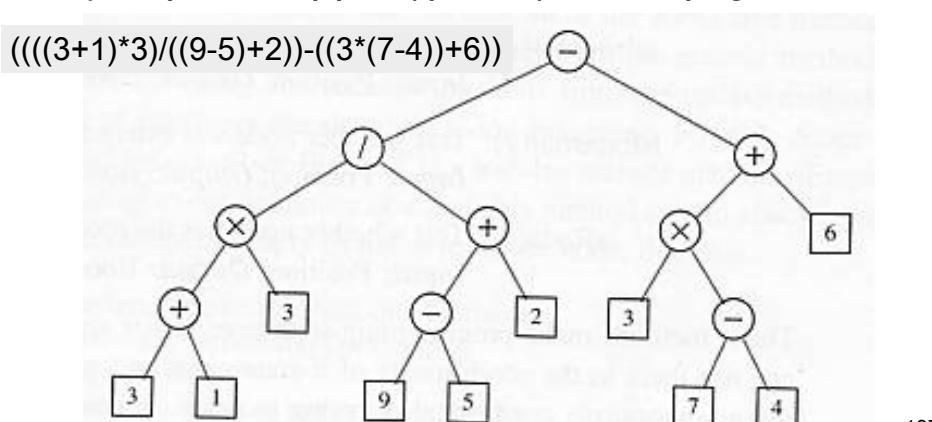

7/11/2006

136

Αριθμητικές Παραστάσεις

- Εσωτερικοί κόμβοι είναι πράξεις.
- Εξωτερικοί κόμβοι (φύλλα) είναι τιμές.

7/11/2006

137

Μέθοδοι Δέντρων

- **data():** επιστρέφει τα δεδομένα ενός κόμβου
- **root():** επιστρέφει τη ρίζα ενός δέντρου
- **parent():** επιστρέφει τον πατέρα του κόμβου
- **children():** επιστρέφει τα παιδιά του κόμβου
 - Για δυαδικά δέντρα **left()**, **right()**
- **isInternal(), isExternal(), isRoot():** βοηθητικές
- **size(), elements():** βοηθητικές

7/11/2006

138

Απαριθμητής

Iterator

7/11/2006

- Η μέθοδος `children()` δεν επιστρέφει ένα αποτέλεσμα, αλλά ένα 'σύνολο' τιμών.
- Ορίζεται να είναι απαριθμητής, δηλαδή όταν κληθεί, επιστρέφει μια ακολουθία παιδιών.
- Διατρέχουμε με τη `hasNext()`

```
PositionIterator ch = t.children(n);
while ch.hasNext() {
    //διαπερνά τα παιδιά του n
}
```

139

Βάθος Κόμβου

0 1 2 3

7/11/2006

- Η απόστασή του από τη ρίζα.
- Ισούται με το πλήθος των προγόνων του κόμβου.

```
function depth (t, n)
//επιστρέφει το βάθος του κόμβου n στο δέντρο t
if isRoot(t, n) return 0 //κόμβος είναι ρίζα του δέντρου
else //το βάθος του πατέρα προσαυξημένο κατά 1
    return 1+depth(t, t.parent(n)) //ανεβαίνει ένα επίπεδο
```

140

Ύψος Κόμβου & Δέντρου

7/11/2006

- Ύψος ενός κόμβου είναι η απόστασή του από το μακρινότερο παιδί του.
 - Αναδρομικός υπολογισμός: το μέγιστο από τα ύψη των παιδιών του προσαυξημένο κατά 1.
- Ύψος ενός δέντρου είναι το ύψος της ρίζας του.

141

Κόμβοι n και Ύψος h

7/11/2006

Στο επίπεδο i, το πολύ 2^i κόμβοι

$$\sum_{i=0}^h 2^i = \frac{2^{h+1}-1}{2-1}$$

$$n \leq 2^{h+1} - 1$$

142

Διαπέραση Δέντρου

Tree traversal

7/11/2006

- Ένας συστηματικός τρόπος επίσκεψης όλων των κόμβων του δέντρου
- Συνήθως ορίζεται αναδρομικά.
- Θα δούμε 4 τρόπους διαπέρασης:
 - Εσωδιάταξη
 - Προδιάταξη
 - Μεταδιάταξη
 - Διάταξη κατά επίπεδα

143

Προδιάταξη Δέντρου

Preorder traversal

7/11/2006

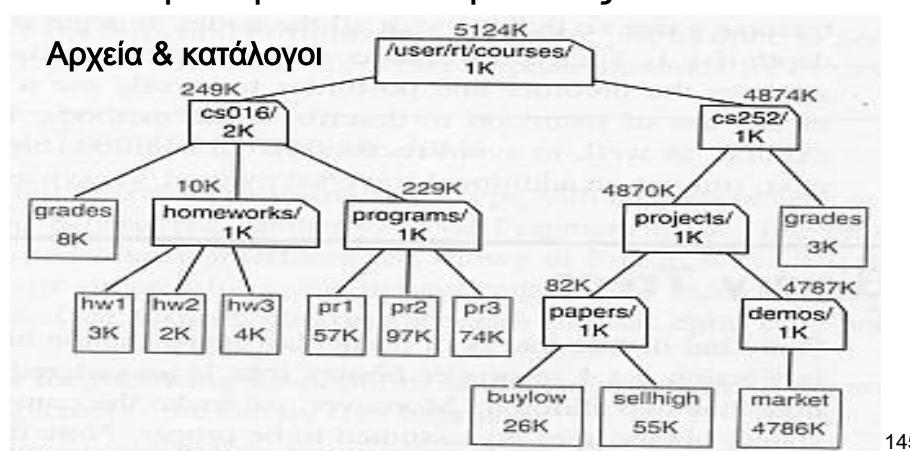
- Επισκεπτόμαστε τον πατέρα και μετά τα παιδιά του.
- Εφαρμόζουμε αυτόν τον κανόνα αναδρομικά στα υποδέντρα.

144

Μεταδιάταξη Δέντρου

Postorder traversal

- Επισκεπτόμαστε όλα τα παιδιά πριν επισκεφθούμε τον πατέρα τους.

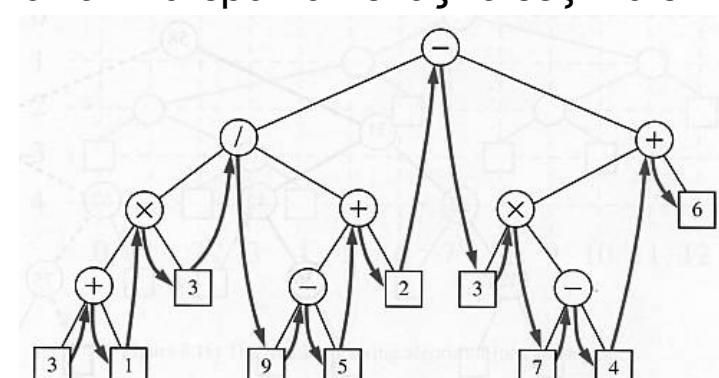
7/11/2006

145

Εσωδιάταξη Δέντρου

Inorder traversal

- Ορίζεται μόνον για δυαδικά δέντρα.
- Επισκεπτόμαστε πρώτα το αριστερό παιδί, μετά τον πατέρα και τέλος το δεξί παιδί.

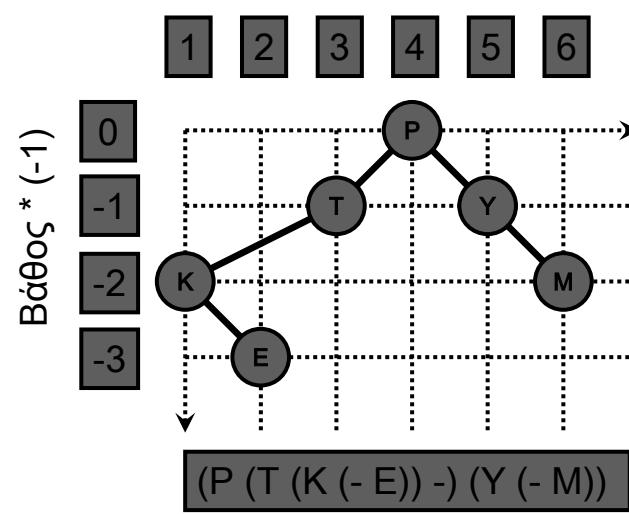

7/11/2006

146

Σχεδίαση Δέντρου

Σειρά επίσκεψης κατά εσωδιάταξη

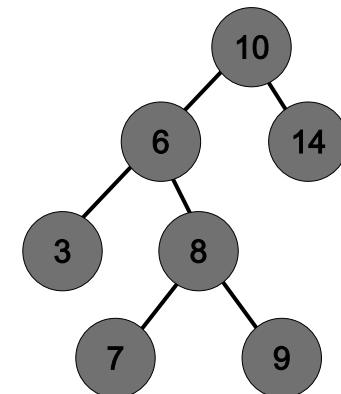
7/11/2006

147

Δυαδικά Δέντρα Αναζήτησης (ΔΔΑ)

Binary search trees

- Κάθε κόμβος είναι μεγαλύτερος των κόμβων του αριστερού του κλάδου και μικρότερος των κόμβων του δεξιού του κλάδου.
- Όταν διαπεραστούν με εσωδιάταξη (πατέρας, αριστερό, δεξιό), εμφανίζονται τα στοιχεία ταξινομημένα.

7/11/2006

148

Εισαγωγή σε Δέντρα Αναζήτησης

- Διατρέχει το δέντρο από τη ρίζα προς τα κάτω μέχρι να φτάσει σε κάποιο φύλλο και εκεί εισάγει νέο φύλλο.
- Άρα επίδοση $O(h)$, όπου h το ύψος του δέντρου.
- Χειρότερη περίπτωση: $h = O(n)$ μακρόστενο δέντρο

```
//εισάγει κόμβο με πληροφορία x στο δέντρο t
function insert(x, t)
    if t = null then
        t = new Node(x, null, null)
    else
        if x < t.data then insert(x, t.left)
        else insert(x, t.right)
```

7/11/2006

149

Διαγραφή σε Δέντρα Αναζήτησης

```
function remove (x, t) //διαγραφή κόμβου με x στο δέντρο t
    if x = null then return(t)
    elseif x < t.data then t.left = remove(x, t.left)
    elseif x > t.data then t.right = remove(x, t.right)
    else
        if t.left = null then t = t.right
        elseif t.right = null then t = t.left
        else
            t.data = findMin(t.right).data
            t.right = remove(t.data, t.right)
```

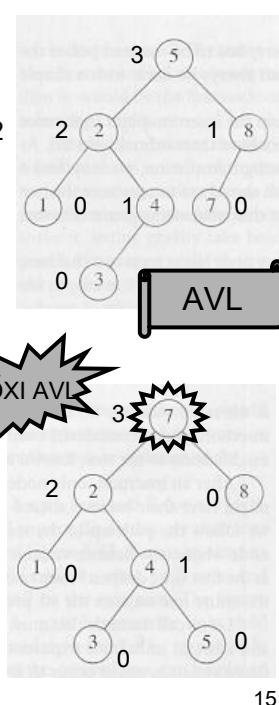
7/11/2006

150

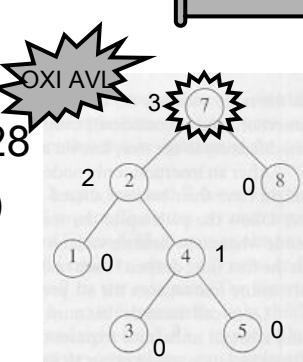
Δέντρα AVL

Από Adelson-Velskii Landis 1962

- ΔΔΑ όπου για κάθε κόμβο το ύψος του αριστερού και το δεξιού του παιδιού διαφέρουν το πολύ κατά 1.
- Παρότι δεν είναι πλήρη, έχουν ύψος $1,44\lg(n+2)-0,328$
- Όλες οι λειτουργίες σε $O(\lg n)$

7/11/2006

151

Ανισοσκελή Δέντρα Αναζήτησης

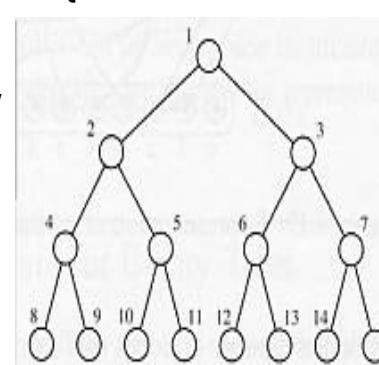
- Αν ένα δυαδικό δέντρο n κόμβων είναι ισοσκελισμένο, τότε έχει ύψος : $\lfloor \lg n \rfloor$
- Εισαγωγές / διαγραφές μπορεί να παράγουν ανισοσκελή δέντρα με ύψος n (το χειρότερο).
 - Πότε συμβαίνει αυτό;
- Οι μέθοδοι των ΔΔΑ είναι $O(h)$, όπου h είναι το ύψος και $h \in [\lfloor \lg n \rfloor, n)$
- Διατήρηση ισορροπίας
 - Τροποποιούμε το δυαδικό δέντρο, έτσι ώστε να είναι 'γεμάτο' κόμβους

7/11/2006

152

Διαπέραση κατά Επίπεδα

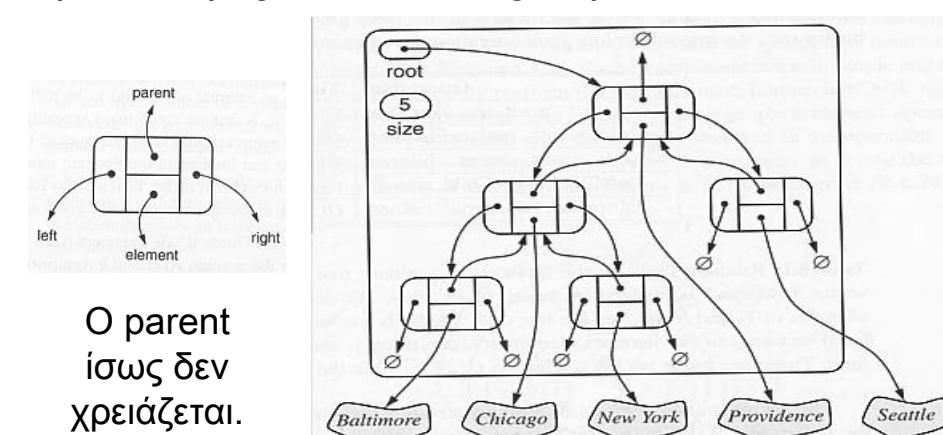
```
function diaperasiKataEpipeda (node)
    enqueue(node) //τοποθέτησε στην ουρά
    ενώσω η ουρά δεν είναι άδεια {
        w = dequeue()
        //κάνε ό,τι θέλεις με το w
        για κάθε παιδί c του w
        enqueue(c)
    }
```


7/11/2006

Διασυνδεδεμένα Δυαδικά Δέντρα

Κάθε κόμβος του δέντρου είναι ένα αντικείμενο με ιδιότητες: data, left, right, parent.

7/11/2006

153

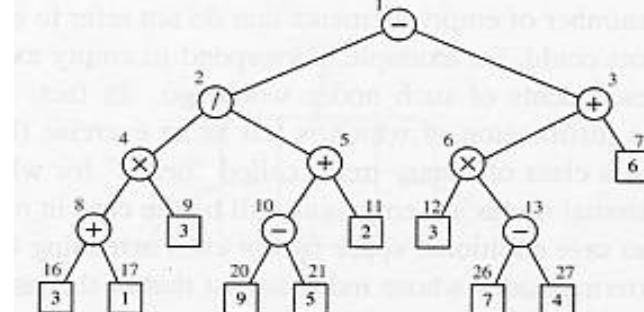
Αναπαράσταση Δυαδικού Δέντρου με Διάνυσμα

- Πίνακας $1 \dots 2^{h+1}-1$ θέσεων, όπου h το ύψος του δέντρου. Η ρίζα του δέντρου στη θέση 1.
- Το αριστερό παιδί του κόμβου της θέσης x στη θέση $2x$ και το δεξιό στη θέση $2x+1$.

• Γρήγορο

• Σπατάλη χώρου

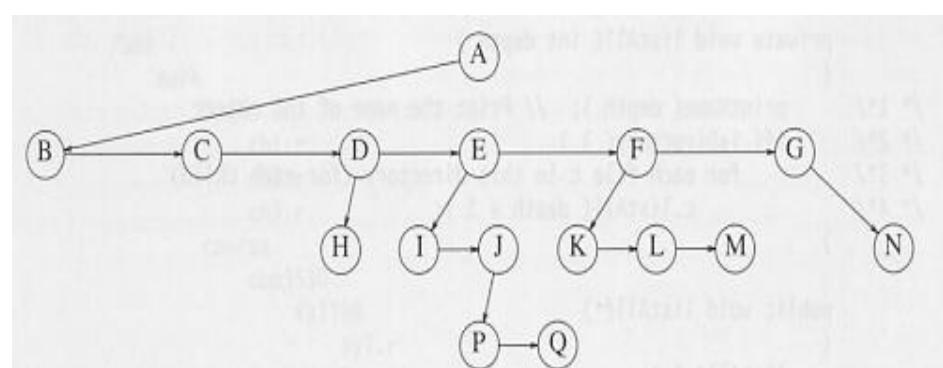
- Ειδικά για αραιά δέντρα

7/11/2006

Αναπαράσταση Δέντρου με Αδέλφια

- Οι κόμβοι δεν έχουν σταθερό αριθμό παιδιών.
- Σύνδεσμοι προς παιδί και πρώτο αδέλφι

7/11/2006

156

Υπολογιζόμενες Ιδιότητες Δέντρων

- Ο συντελεστής ισορροπίας ενός κόμβου είναι η διαφορά του ύψους του δεξιού και του αριστερού του υποδέντρου.
- Κοντινότερος κοινός πρόγονος δύο κόμβων
- Η απόσταση δύο κόμβων είναι το πλήθος των ακμών αναμεταξύ τους.
- Η μέγιστη απόσταση ανάμεσα σε οποιουσδήποτε κόμβους καλείται διάμετρος του δέντρου.

7/11/2006

157

11

Ουρές Προτεραιοτήτων

Δέντρα Σωρού

Ορισμός Ουράς Προτεραιότητας *Priority queue*

- Συλλογή στοιχείων που ενσωματώνουν προτεραιότητες
 - Λίστα αναμονής επιβατών αεροπλάνου
 - Διεργασίες προς εξυπηρέτηση στην ουρά του επεξεργαστή / εκτυπωτή
- Υποστηρίζει (α) εισαγωγή και (β) εξαγωγή κατά την προτεραιότητα - όχι κατά FIFO.
- Μικρή τιμή ↔ Υψηλή προτεραιότητα

7/11/2006

159

Μέθοδοι Ουράς Προτεραιότητας

- **insert(d, p)** : εισάγει ένα νέο στοιχείο με τιμή d και προτεραιότητα p
- **removeMin()** : αφαιρεί από την ουρά και επιστρέφει το στοιχείο με την υψηλότερη προτεραιότητα (μικρότερη τιμή)
- **minPriority()** : επιστρέφει την υψηλότερη προτεραιότητα
- **size(), isEmpty()** : βοηθητικές

7/11/2006

160

Υλοποίηση με Μη Ταξινομημένη Ακολουθία

- **insert**
 - Εισαγωγή στο τέλος της ακολουθίας
 - O(1) είτε για διάνυσμα, είτε για διασυνδεδεμένη λίστα
- **removeMin**
 - Αναζήτηση της μικρότερης προτεραιότητας
 - O(n) για γραμμική αναζήτηση και κάλυψη κενού
• Οχι μόνον στη χειρότερη, αλλά και στην καλύτερη περίπτωση

7/11/2006

161

Υλοποίηση με Ταξινομημένη Ακολουθία

- **insert**
 - Για να τοποθετηθεί στη σωστή θέση πρέπει να αναζητηθεί: O(n) για λίστα και O(lgn) για διάνυσμα + να εισαχθεί O(1) για λίστα O(n) για διάνυσμα
 - Συνολικά O(n), όποιο κι αν διαλέξεις
- **removeMin**
 - O(1), αφού η μικρότερη προτεραιότητα είναι τοποθετημένη στην πρώτη θέση

7/11/2006

162

Υλοποίηση με Δέντρο Δυαδικής Αναζήτησης

insert

- Για να τοποθετηθεί στη σωστή θέση $O(h)$
- Στην καλύτερη περίπτωση $h = O(\lg n)$ και στη χειρότερη περίπτωση $h = O(n)$.

removeMin

- Όπως και η insert

Μπορούμε καλύτερα;

oooooooooooooooooooooo

7/11/2006

163

Πλήρες Δυαδικό Δέντρο

- Όλα τα επίπεδά του είναι γεμάτα κόμβους, εκτός ίσως από το τελευταίο, όπου οι κενές θέσεις έπονται των κατειλημμένων.
- Σωρός n κόμβων έχει ύψος $\lfloor \lg n \rfloor$
- Με ύψος h έχει μεταξύ 2^h και $2^{h+1}-1$ κόμβους.
- Συνήθως αναπαριστάνεται με διάνυσμα
 - Αν ένας κόμβος είναι στη θέση j , το αριστερό του παιδί στη θέση $2j$, το δεξί στη $2j+1$, πατέρας $\lfloor j/2 \rfloor$
 - Σπατάλη $< 2^{n-1}$ κενοί κόμβοι στο τελευταίο επίπεδο

7/11/2006

164

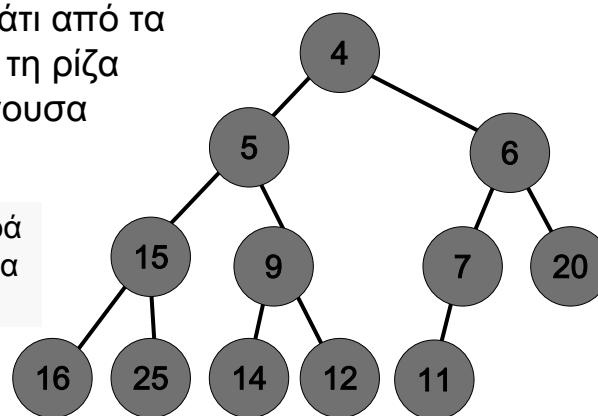
Δέντρο Σωρού

Heap tree

- Πλήρες δυαδικό δέντρο όπου ο πατέρας κάθε κόμβου είναι μικρότερος ή ίσος με το κόμβο.

- Κάθε μονοπάτι από τα φύλλα προς τη ρίζα είναι σε φθίνουσα ταξινόμηση.

Σημειώστε διαφορά με Δυαδικά Δέντρα Αναζήτησης

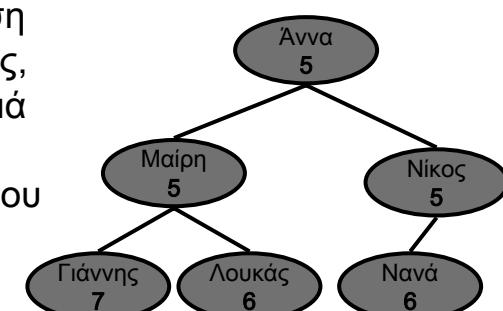

7/11/2006

165

Εφαρμογή Δέντρων Σωρού

- Για την αναπαράσταση ουράς προτεραιότητας, τοποθετούμε τα κλειδιά των στοιχείων της ουράς σαν στοιχεία που ταξινομούμε στους κόμβους.

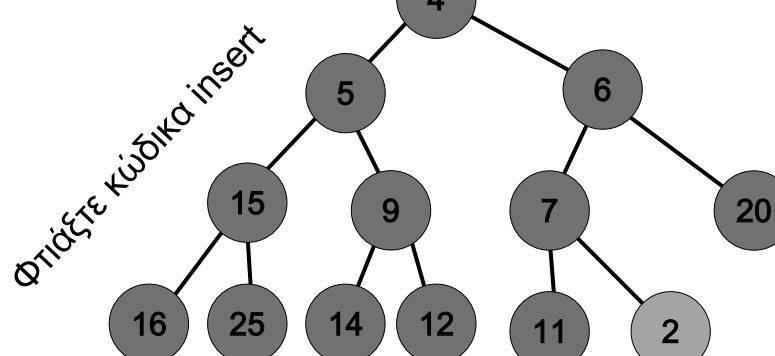
7/11/2006

166

Εισαγωγή στο Δέντρο Σωρού

↑ Κίνηση φυσαλίδας

Επιδόσεις:
 $O(h) = O(\lg n)$

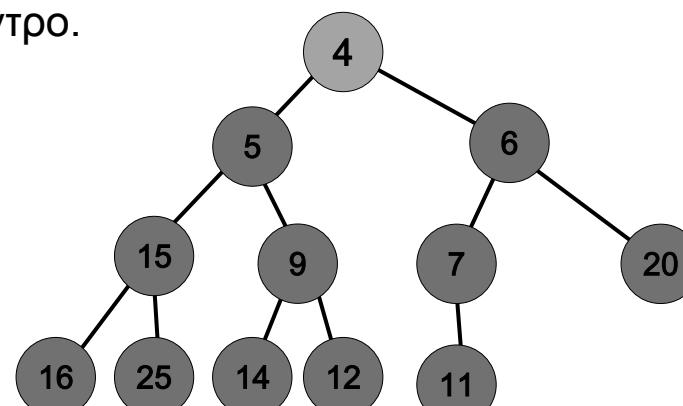

7/11/2006

167

Διαγραφή από το Δέντρο Σωρού - 1

Η ρίζα (που θα διαγραφεί) αντιμετατίθεται με τον τελευταίο κόμβο για να διατηρηθεί πλήρες δέντρο.

7/11/2006

168

Διαγραφή από το Δέντρο Σωρού - 2

Κίνηση σαν βαρίδι:
 ανταλλαγή με μικρότερο παιδί

Το ελάχιστο στοιχείο μπορεί να επιστραφεί άμεσα σε αυτόν που το ζήτησε, και η αναδιοργάνωση του σωρού να προχωρήσει ασύγχρονα.

Επιδόσεις:
 $O(h) = O(\lg n)$

Φτιάξτε κώδικα removeMin

7/11/2006
169

Σύγκριση Επιδόσεων

... στη χειρότερη περίπτωση

Αναπαραστάσεις ουράς προτεραιοτήτων

Δομή	Μη ταξινομημένη λίστα	Ταξινομημένη λίστα	Δυαδικό Δέντρο Αναζήτησης	Σωρός
Mέθοδος				
insert	$O(1)$	$O(n)$	$O(\lg n) \dots O(n)^*$	$O(\lg n)$
removeMin	$O(n)$	$O(1)$	$O(\lg n) \dots O(n)^*$	$O(\lg n)$

* Όταν το ΔΔΑ γίνεται ανισοσκελές.

7/11/2006
170

Κατασκευή Δέντρου Σωρού

- Για να κατασκευάσουμε ένα σωρό από n στοιχεία, μπορούμε να εκτελέσουμε n διαδοχικά insert με κόστος $\sum_{i=1}^n \lg i = O(n \lg n)$
- Αλλά μπορούμε και καλύτερα:
 Φτιάχνουμε ένα πλήρες δέντρο με τα n στοιχεία (δεν είναι σωρός) και μετά εκτελούμε για όλους τους εσωτερικούς κόμβους (από τον τελευταίο προς τη ρίζα) 'κίνηση σαν βαρίδι'
 για να γίνει σωρός.
 Κόστος buildHeap = $O(n)$

7/11/2006
171

Το πρόβλημα της Επιλογής

- Σε μια ακολουθία n στοιχείων, βρες το k -οστό (Selection Problem)
- Ειδικές περιπτώσεις k
 - Για $k = 1$, βρίσκεις τον πρώτο σε n
 - Για $k = 2$, βρίσκεις τον πρώτο σε n και τον δεύτερο σε $n-1$. Υπάρχει βέλτιστος αλγόριθμος $\approx n + \lg n$
 - Για $k = n/2$, βρίσκεις τον μεσαίο
- Προσεγγίσεις:
 - Ταξινομείς n σε $O(n \lg n)$ και παίρνεις το k -οστό σε $O(1)$
 - Κατασκευάζεις σωρό n στοιχείων σε $O(n)$ και εκτελείς k φορές removeMin σε $O(k \lg n)$

7/11/2006
172

12

Λεξικά

Πίνακες Κατακερματισμού

7/11/2006
173

Ορισμός Λεξικού

Dictionary

- Συλλογή στοιχείων (κλειδί, τιμή) στην οποία αναζητούμε την τιμή με βάση το κλειδί (dictionary).
 - Δεν αναζητούμε με βάση την τιμή του στοιχείου, απλώς την ανασύρουμε.
 - Δεν ενδιαφέρει η ταξινομημένη διαπέραση, ή η εύρεση ελάχιστου / μέγιστου.
 - Δευτερεύουσας σημασίας: εισαγωγή / διαγραφή
- Παραδείγματα: τηλεφωνικός κατάλογος, εγκυκλοπαίδεια, χρονολόγιο

7/11/2006
174

Ιδιότητες Λεξικού

- Το κλειδί και το στοιχείο μπορεί να είναι οποιουδήποτε τύπου.
- Μη ταξινομημένο λεξικό: αν δεν ορίζεται διάταξη των κλειδιών
 - Ή δεν έχει νόημα, πχ τραπεζικοί λογαριασμοί
- Επιτρέπονται διπλότυπες τιμές κλειδιών.
 - Όταν απαγορεύονται, έχουμε μια συνειρμική αποθήκη (associative store).
- Συμβολίζουμε με n το πλήθος των στοιχείων

7/11/2006

175

Λεξικό ως ΑΤΔ

- `findElement(k)` : αναζήτηση με το κλειδί, επιστρέφει την τιμή
- `insertItem(k, e)` : εισάγει νέο στοιχείο
- `removeElement(k)` : διαγράφει στοιχείο
- `findAllElements(k)` : απαριθμητής
- `removeAllElements(k)` : απαριθμητής
- `size()`, `isEmpty()`
- `keys()`, `elements()` : απαριθμητές

7/11/2006

176

Αρχείο Καταγραφής

Log File

- Μια απλοϊκή υλοποίηση λεξικού ως μη ταξινομημένη γραμμική ακολουθία.
 - Αρχείο δοσοληψιών βάσεων δεδομένων: καταγράφει τις αλλαγές στα δεδομένα με τη σειρά που συμβαίνουν
- Γρήγορες εισαγωγές $O(1)$, συμβαίνουν συχνά
- Αργές αναζητήσεις $O(n)$, συμβαίνουν αραιά

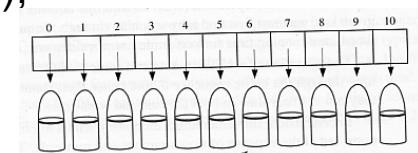
7/11/2006

177

Κάδοι

Buckets

- Για να αποθηκεύσουμε n στοιχεία στο λεξικό που τα κλειδιά τους είναι ακέραιοι $0..N-1$, χρησιμοποιούμε πίνακα μεγέθους N
 - Στην i -οστή θέση αποθηκεύεται η τιμή του στοιχείου με κλειδί i – αν υπάρχει στο λεξικό.
- Χώρος $O(N)$, χρόνος $O(1)$, χρησιμοποίηση n/N
- Δεν επιτρέπονται διπλότυπα κλειδιά, αλλιώς προκαλούνται συγκρούσεις (collisions).

178

Κατακερματισμός

Hashing

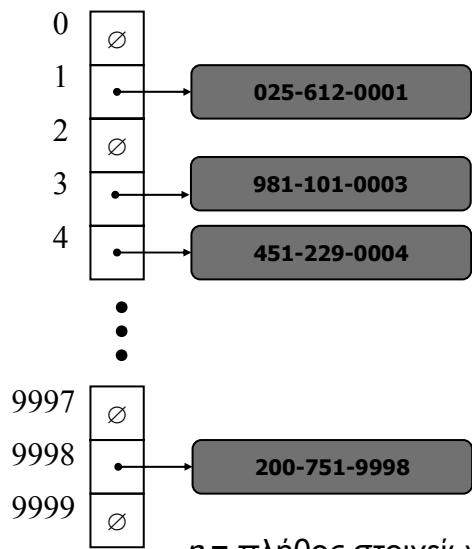
- Για να αντιμετωπίσουμε τα μειονεκτήματα των κάδων, αποθηκεύουμε το στοιχείο με κλειδί k , στη θέση $h(k)$ του πίνακα.
- Συνάρτηση κατακερματισμού h :
 - Όταν k δεν είναι ακέραιος, το $h(k)$ είναι.
 - Έχει τιμές από 0 ως $N-1$.
- Συγκρούσεις, όταν $k_1 \neq k_2$ και $h(k_1) = h(k_2)$
 - Διαφορετικά κλειδιά πέφτουν στον ίδιο κάδο (θέση στον πίνακα κατακερματισμού).

7/11/2006

179

Πίνακας Κατακερματισμού

Hash Table

$n =$ πλήθος στοιχείων

Συμβολίζουμε με N το μέγεθος του πίνακα, εδώ $N = 10000$

Χρησιμοποιείται η συνάρτηση κατακερματισμού: «πάρε τα 4 τελευταία ψηφία», δηλ. $h(k) = k \bmod N$

180

Αντιμετώπιση Συγκρούσεων

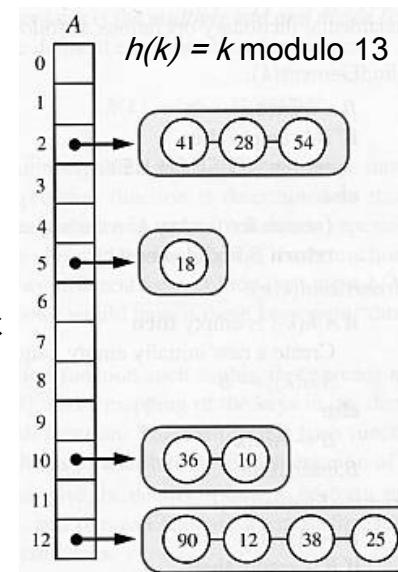
- Όσο δεν έχουμε συγκρούσεις, ο κατακερματισμός αποδίδει σε χρόνο $O(1)$
- Ορισμός: Παράγων Φόρτου $\lambda = n / N$
 - n = πλήθος στοιχείων που έχουν εισαχθεί
 - N = μέγεθος πίνακα
- Στην περίπτωση συγκρούσεων τα στοιχεία μπορεί να φυλάσσονται:
 - σε άλλη δομή δεδομένων έξω από τον πίνακα
 - σε εναλλακτικές θέσεις του πίνακα κατακερματισμού

7/11/2006

Εξωτερική Αλυσίδωση

External Chaining

- Αντί ο κάδος να περιέχει τα στοιχεία του λεξικού, παραπέμπει σε (μη ταξινομημένες) ακολουθίες.
- Καλύτερη περίπτωση: n στοιχεία ισοκατανέμονται σε N κάδους, άρα κάθε αλυσίδα έχει μήκος n / N .
- Μειώνει χρόνο αναζήτησης
- Αυξάνει απαιτήσεις χώρου

181

Ανοικτή Διευθυνσιοδότηση με Δοκιμή

Open Addressing with Probing

Άδυνατο σημείο εξωτερικής αλυσίδωσης είναι οι ακολουθίες λόγω συγκρούσεων.

- Όταν η θέση είναι κατειλημμένη (σύγκρουση), παρέχεται εναλλακτική θέση μέσα στον πίνακα.
 - Όλα τα στοιχεία μέσα στον πίνακα
- Πρέπει οι κάδοι να είναι περισσότεροι των στοιχείων του λεξικού ($n < N$)
 - Πρακτικά η μέθοδος λειτουργεί καλά, όταν $\lambda < 0,5$

7/11/2006

183

Γραμμική Δοκιμή

Linear Probing

- Όταν προκύπτει σύγκρουση, το στοιχείο τοποθετείται στον επόμενο μη κατειλημμένο κάδο.
- Διαγραφή: για όλα τα επόμενα στοιχεία της ομάδας, χρειάζεται επανεισαγωγή.
- Προκαλεί ομαδοποίηση (clustering): πάλι σχηματίζονται «αλυσίδες» μόνο που είναι εσωτερικές στον πίνακα
 - Αντιμετωπίζεται με τετραγωνική δοκιμή (quadratic probing): 0, 1, 4, 9, 16

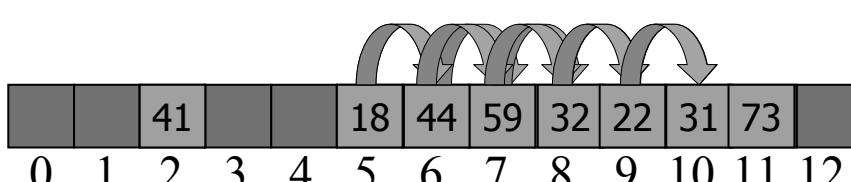
7/11/2006

184

Παράδειγμα Γραμμικής Δοκιμής

- Συνάρτηση κατακερματισμού

$$h(x) = x \bmod 13$$
- Εισάγονται τα κλειδιά: 18, 41, 22, 44, 59, 32, 31, 73, με αυτή τη σειρά

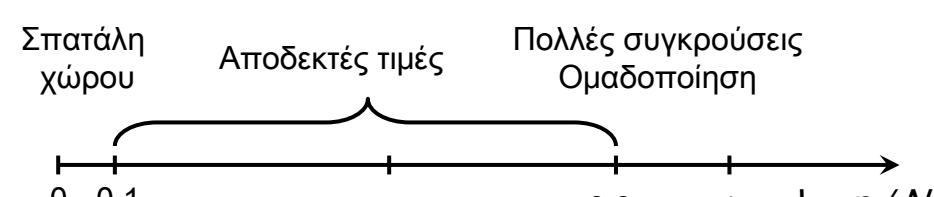

7/11/2006

185

Ανακατακερματισμός

Rehashing

- Όταν ο παράγων φόρτου βγαίνει εκτός ορίων, αλλάζουμε το πλήθος N των κάδων και εφαρμόζουμε σε όλα τα στοιχεία την (τροποποιημένη) συνάρτηση κατακερματισμού.

7/11/2006

186

Επιδόσεις Κατακερματισμού

- Στην χειρότερη περίπτωση, όλες οι λειτουργίες απαιτούν χρόνο $O(n)$.
- Ο αναμενόμενος χρόνος είναι $O(1)$, φτάνει ο συντελεστής πληρότητας να μην φτάνει κοντά στο 100%.
- Κρίσιμοι παράγοντες:
 - επιλογή συνάρτησης με βάση τις ιδιότητες και την κατανομή των κλειδιών, και
 - τήρηση του λ ,
 - μέθοδος αντιμετώπισης των συγκρούσεων

7/11/2006

187

13 Ταξινόμηση

Sorting

Ταξινόμηση Εισαγωγής

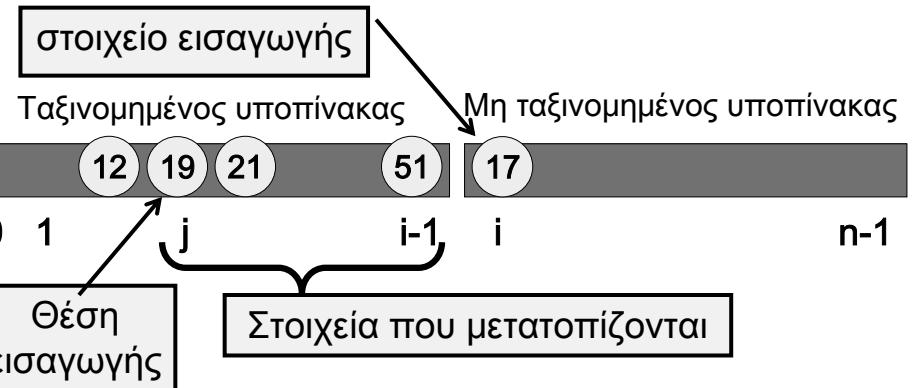
Insertion Sort

- Το αριστερό τμήμα του πίνακα είναι ταξινομημένο – το δεξί όχι.
- Το πρώτο στοιχείο του δεξιού τμήματος τοποθετείται στη σωστή θέση του στο αριστερό τμήμα, σπρώχνοντας τα υπόλοιπα μια θέση προς τα δεξιά.
- Βήματα:
 1. Εύρεση σωστής θέσης (σειριακή / δυαδική αναζ.)
 2. Μετατόπιση των στοιχείων από τη σωστή και μετά

7/11/2006

189

Επιδόσεις Ταξινόμησης Εισαγωγής

Στο βήμα i ($για 1 \leq i \leq n-1$): κάνουμε $\sum_{i=1}^{n-1} (i+1) = \frac{n^2 + n - 1}{2} = O(n^2)$ δηλαδή συνολικά $i+1$ πράξεις

Υποθέτουμε σειριακή αναζήτηση

7/11/2006

190

Ταξινόμηση Επιλογής

Selection Sort

- Το αριστερό τμήμα του πίνακα είναι ταξινομημένο – το δεξί όχι.
- Βρίσκει το μικρότερο στοιχείο του δεξιού τμήματος και το ενθέτει ως τελευταίο του αριστερού τμήματος
 - Χρειάζεται να αντιμεταθέσει (swap) δύο στοιχεία: το πρώτο του μη ταξινομημένου τμήματος με το μικρότερο του μη ταξινομημένου τμήματος.
- Χρειάζεται $(n-1)+(n-2)+\dots+2+1$ συγκρίσεις συν $3n$ αναθέσεις (για τις αντιμεταθέσεις), δηλαδή $(n-1).n / 2 + 3n = O(n^2)$

7/11/2006

191

Ταξινόμηση Φυσαλίδας

Bubble Sort

- Σαρώνουμε τον πίνακα από τα αριστερά προς τα δεξιά, αντιμεταθέτοντας όλα τα εκτός σειράς στοιχεία.
- Στο τέλος του περάσματος i , οι i τελευταίες θέσεις είναι ταξινομημένες.
 - Γι αυτό το επόμενο πέρασμα ξεκινά καλύπτει τα στοιχεία 0 έως $(n-i)$.
- Αν σε κάποιο πέρασμα δεν γίνει καμιά αντιμετάθεση, τερματίζουμε πρόωρα.

7/11/2006

192

Ταχεία Ταξινόμηση

Quick Sort

- Επιλέγουμε ένα στοιχείο του πίνακα (στοιχείο διαχωρισμού, pivot).
- Αναδιατάσσουμε τα στοιχεία του πίνακα, έτσι ώστε όλα τα μικρότερά του να είναι στον αριστερό υποπίνακα και όλα τα μεγαλύτερά του στον δεξί. Το στοιχείο διαχωρισμού έχει τοποθετηθεί στη σωστή του θέση.
- Η διαδικασία εφαρμόζεται αναδρομικά για τον αριστερό και το δεξί υποπίνακα, μέχρι να εκφυλιστούν σε μέγεθος 1.

193

Υλοποίηση Quicksort

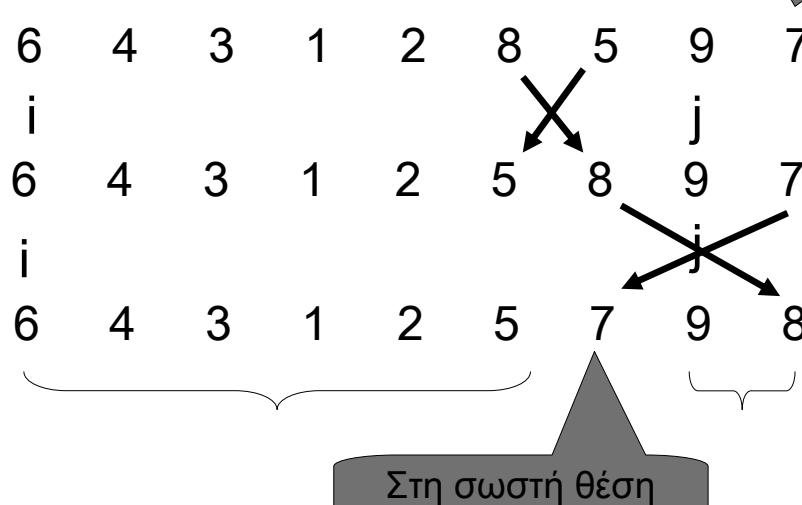
- Ως στοιχείο διαχωρισμού s επιλέγεται το τελευταίο.
- i ξεκινάει από αριστερό άκρο και ανεβαίνει μέχρι να βρει στοιχείο \geq του s
- j ξεκινάει από δεξί άκρο και κατεβαίνει μέχρι να βρει στοιχείο \leq s
 - Και τα δύο τερματίζουν αν φτάσουν στο άλλο άκρο ή να ξεπεράσουν το ένα το άλλο.
- Τα στοιχεία στα i, j αντιμετατίθενται.

7/11/2006

194

Παράδειγμα Quicksort

Στοιχείο διαχωρισμού

195

Ψευδοκώδικας* Quicksort

```
function quicksort(q)
    var listLess, pivotList, greater
    if length(q) ≤ 1 then
        return q
    else
        select a pivot value pivot from q
        for each x in q except the pivot element
            if x < pivot then add x to less
            if x ≥ pivot then add x to greater
        add pivot to pivotList
    return concatenate(quicksort(less), pivotList, quicksort(greater))
```

Αναδρομή

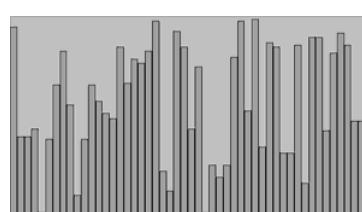
* Πηγή: <http://en.wikipedia.org/wiki/Quicksort>

7/11/2006

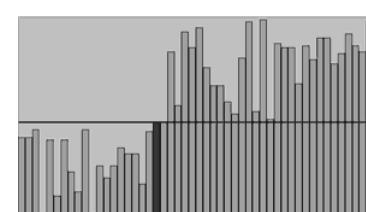
196

Στιγμιότυπα του Πίνακα κατά το QuickSort

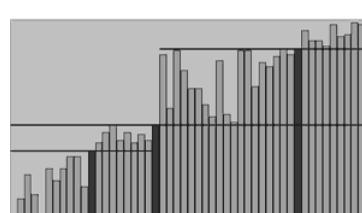
7/11/2006

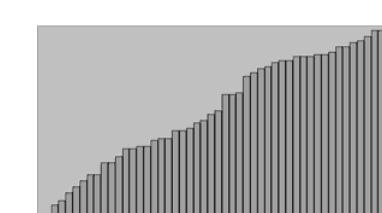
1. Αρχικά μη ταξινομημένος

2. Με κόκκινο το στοιχείο διαχωρισμού

3. Αναδρομή αριστερός και δεξιός υποπίνακας

4. Τελικό αποτέλεσμα

197

Διαίρει & Βασίλευε

Divide & Conquer

- Το αρχικό πρόβλημα διασπάται σε περισσότερα προβλήματα μικρότερου μεγέθους.
- Το κάθε υποπρόβλημα επιλύεται με αναδρομικό τρόπο
 - Είτε επαναδιασπάται, είτε φτάνει σε οριακό σημείο απλότητας, οπότε επιλύεται.
- Οι επιμέρους λύσεις συνδυάζονται για να λύσουν το μεγαλύτερο πρόβλημα.

7/11/2006

198

Επιδόσεις Quicksort

7/11/2006

- Η χειρότερη περίπτωση συμβαίνει όταν ο πίνακας είναι ήδη ταξινομημένος.
 - Ο αλγόριθμος αποδίδει καλύτερα, όσο πιο τυχαία είναι τοποθετημένα τα στοιχεία του πίνακα.

Μέση περίπτωση 1,39.n.lgn

Βελτιώσεις:

- Στοίβα αντί αναδρομής
- Ένα πέρασμα ελέγχει για διάταξη για να αποφύγουμε την χειρότερη περίπτωση.

Ιστορικό: Εφευρέθηκε από τον CAR Hoare το 1961 και είναι ο ταχύτερος αλγόριθμος ταξινόμησης γενικής χρήσης.

199

Ταξινόμηση Σωρού

Heap Sort

- Εισάγουμε τα στοιχεία που θέλουμε να ταξινομήσουμε σε έναν σωρό – $O(n)$
 - Σωρός: δυαδικό, ισοσκελισμένο δέντρο που κάθε κόμβος είναι μικρότερος από τα παιδιά του.
- Διαδοχικά απομακρύνουμε από το σωρό το μικρότερο στοιχείο του (ρίζα). Κάθε φορά ο σωρός αναδιαρθρώνεται – $O(n.lgn)$

200

Ταξινόμηση Συγχώνευσης

7/11/2006

Merge Sort

1. Διαιρεί τον πίνακα σε δύο (ίσα) κομμάτια μεγέθους $\sim n/2$.
 2. Ταξινομεί τους δύο υποπίνακες αναδρομικά, μέχρι το μέγεθος να γίνει 2.
 3. Συγχωνεύει τους δύο υποπίνακες σε ένα διατεταγμένο πίνακα.
- Τακτική «διαιρεί & βασίλευε»
 - Κόστος χειρότερης περίπτωσης:
 $T(n)=T(n/2)+T(n/2)+n = n.lgn$

201

Επιδόσεις Αλγορίθμων Ταξινόμησης

Αλγόριθμος Ταξινόμησης	Χείριστος χρόνος	Μέσος χρόνος	Βέλτιστος χρόνος
Εισαγωγής	$O(n^2)$	$O(n^2)$	n
Επιλογής	$O(n^2)$	$O(n^2)$	n
Φυσαλίδων	$O(n^2)$	$O(n^2)$	n
Ταχεία ταξινόμηση	$O(n^2)$	$O(n.lgn)$	$2n$
Συγχώνευσης	$O(n^2)$	$O(n.lgn)$	$n+lgn$
Σωρού	$O(n.lgn)$	$O(n.lgn)$	n

7/11/2006

202

14 Γραφήματα

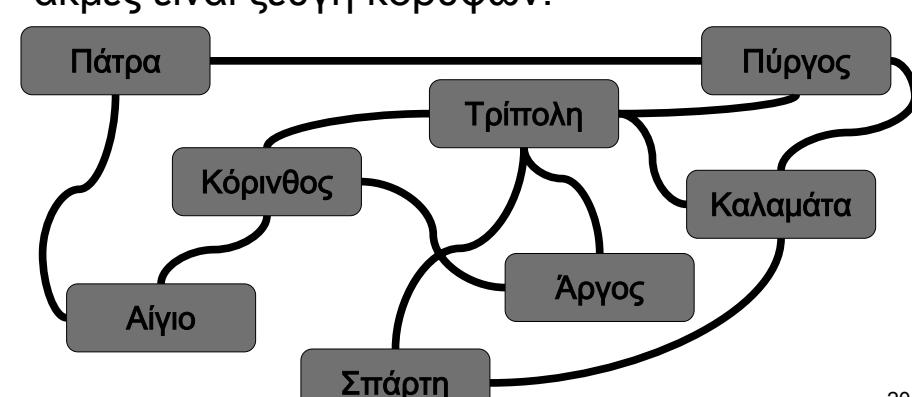
Graphs

7/11/2006

Ορισμός

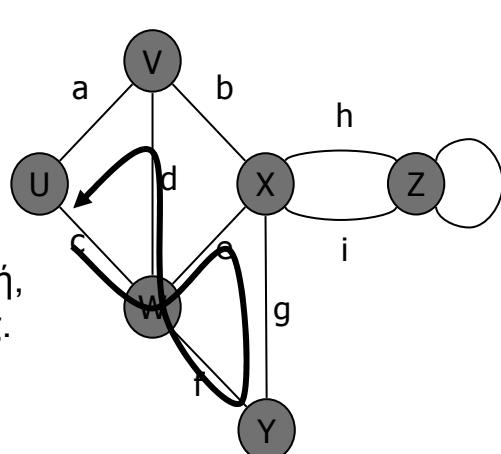
Graph, vertices, edges

- Ένα γράφημα G αποτελείται από ένα σύνολο κορυφών V και ένα σύνολο ακμών E . Οι ακμές είναι ζεύγη κορυφών.

Παραλλαγές Γραφημάτων

- Ακμές με βάρη
- Πολυγραφήματα: μεταξύ δύο κορυφών, πολλές ακμές.
- Όταν δύο κορυφές συνδέονται με μια ακμή, ονομάζονται γειτονικές.
- Ένα σύνολο συνεχόμενων ακμών λέγεται μονοπάτι.

7/11/2006

205

Κι Άλλοι Ορισμοί

- Όταν οι ακμές έχουν αρχή και τέλος, το γράφημα λέγεται κατευθυνόμενο (directed).
 - Βαθμός εισόδου (in-degree) μιας κορυφής: οι ακμές που καταλήγουν σε αυτήν.
 - Βαθμός εξόδου (out-degree) μιας κορυφής: οι ακμές που ξεκινούν από αυτήν.
 - Βαθμός (degree) μιας κορυφής: βαθμός εισόδου + βαθμός εξόδου

7/11/2006

206

Μέθοδοι του ΑΤΔ Γράφημα

- Για μη κατευθυνόμενα γραφήματα
 - vertices() : απαριθμητής κορυφών γραφήματος
 - edges() : απαριθμητής ακμών γραφήματος
 - incidentEdges(v) : απαριθμητής ακμών που άπτονται της κορυφής v
 - endVertices(e) : ζευγάρι κορυφών που συνδέει η ακμή e
- Επιστρέφει πίνακα δύο στοιχείων

7/11/2006

207

Δευτερεύουσες Μέθοδοι

```
• Χρησιμοποιώντας τις προηγούμενες, υλοποιήστε:
  numVertices(), numEdges() : πλήθος, degree(v),
  opposite(v,e), adjacentVertices(v), areAdjacent(v,w)

function Vertex opposite(v, e) {
    int[] a = endVertices(e); //πίνακας 2 στοιχείων
    return (t[0] == v) ? t[1] : t[0];
}

function boolean areAdjacent(v, w) {
    Iterator x = incidentEdges(v);
    while (x.hasNext)
        if (opposite(v,x) == w) return true;
    return false;
}
```

7/11/2006

208

Μέθοδοι (συνέχεια ...)

• insertVertex(o)	• Για κατευθυνόμενα γραφήματα:
• insertEdge(v, w, o)	inDegree(v)
outDegree(v)
• removeVertex(v)	inIncidentEdges(v)
outIncidentEdges(v)
• removeEdge(e)	inAdjacentVertices(v)
outAdjacentVertices(v)

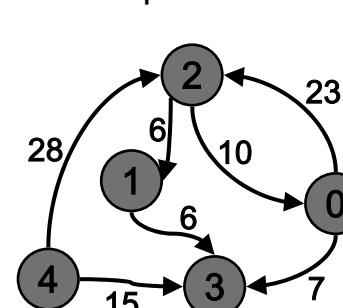
7/11/2006

209

Πίνακας Γειτνιάσεως

Adjacency Matrix

- Πίνακας δύο διαστάσεων που οι γραμμές είναι οι κορυφές εκκίνησης και οι στήλες οι κορυφές τερματισμού. Κάθε θέση του πίνακα περιέχει τα βάρη των ακμών.

	0	1	2	3	4
0			23	7	
1					6
2	10	6			
3					
4			28	15	

7/11/2006

210

Αξιολόγηση Πίνακα Γειτνιάσεως

- Χώρος $O(n^2)$, όπου $n =$ πλήθος κορυφών
- Αν το γράφημα είναι μη κατευθυνόμενο, ο πίνακας είναι συμμετρικός ως προς την κύρια διαγώνιο.
- Ιδανική αναπαράσταση για «πτυκνά» γραφήματα
- Προσθαφαίρεση κορυφής απαιτεί αναδιαμόρφωση του πίνακα.
- Οι ακμές κορυφής απαιτούν $O(n)$ χρόνο.
- Γειτονικές κορυφές σε $O(1)$ χρόνο

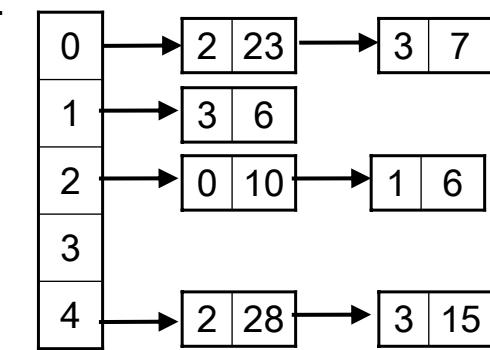
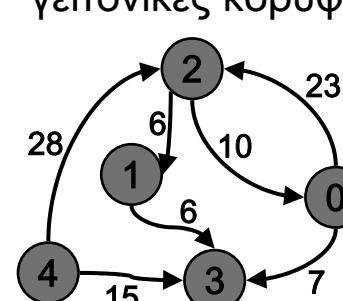
7/11/2006

211

Λίστα Γειτνιάσεως

Adjacency list

- Μια πρωτεύουσα συλλογή αναπαριστάνει κορυφές. Κάθε κορυφή οδηγεί σε μια δευτερεύουσα συλλογή που περιέχει τις γειτονικές κορυφές.

7/11/2006

212

Αξιολόγηση Λίστας Γειτνιάσεως

- Χώρος $O(n+m)$, όπου $n =$ πλήθος κορυφών και $m =$ πλήθος ακμών
 - Λιγότερος από τον πίνακα γειτνιάσεως
- Ιδανική αναπαράσταση για «αραιά» γραφήματα
- Οι ακμές κορυφής απαιτούν χρόνο της τάξης του βαθμού της κορυφής.
 - Ενώ απαιτούσαν σταθερό χρόνο με τον πίνακα.

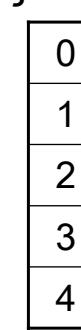
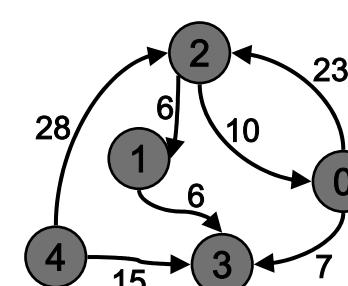
7/11/2006

213

Πίνακας Ακμών

Edge Matrix

- Χρησιμοποιεί έναν πίνακα κορυφές και έναν για τις ακμές, όπου εκτός από το βάρος τους αποθηκεύονται και δύο δείκτες προς τις κορυφές.

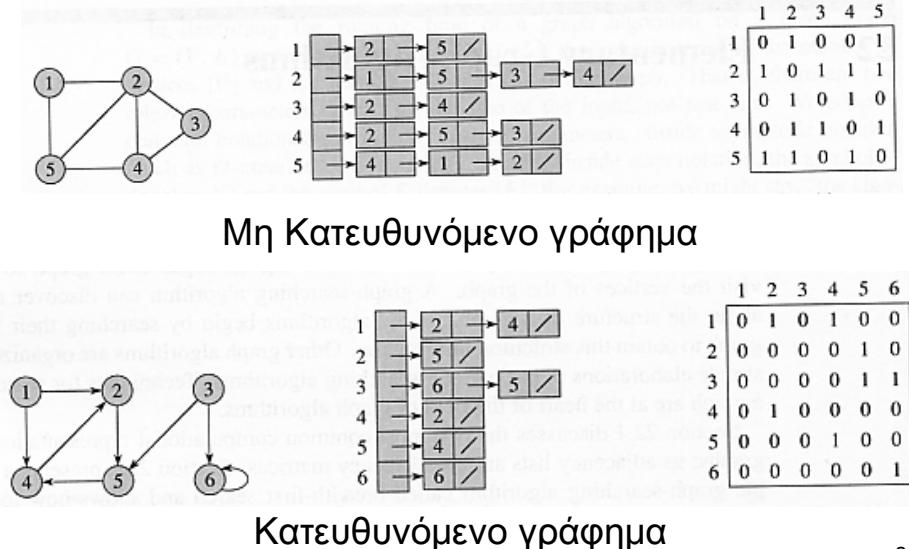

0	2	23
0	3	7
1	3	6
2	1	6
2	0	10
4	2	28
4	3	15

7/11/2006

214

Παραδείγματα Αναπαραστάσεων

7/11/2006

215

Επιδόσεις Αναπαραστάσεων

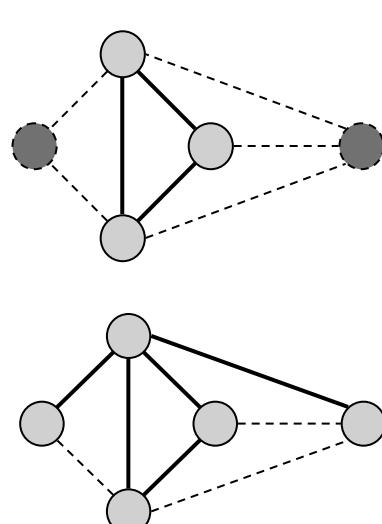
• n κορυφές	Πίνακας Γειτνιάσεως	Λίστα Γειτνιάσεως	Πίνακας Ακμών
Χώρος	n^2	$n + m$	$n + m$
incidentEdges(v)	n	βαθμός(v)	m
areAdjacent(v, w)	1	ελάχιστο(βαθμός(v), βαθμός(w))	m
insertVertex(o)	n^2	1	1
insertEdge(v, w, o)	1	1	1
removeVertex(v)	n^2	βαθμός(v)	m
removeEdge(e)	1	1	1

7/11/2006

216

Υπογραφήματα

- Υπογράφημα (subgraph) S ενός γραφήματος G είναι ένα γράφημα που
 - οι ακμές του S είναι υποσύνολο ων ακμών του G
 - οι κορυφές του S είναι υποσύνολο των κορυφών του G
- Επικαλύπτον (spanning) υπογράφημα του G είναι ένα υπογράφημα που περιέχει όλες τις κορυφές του G .

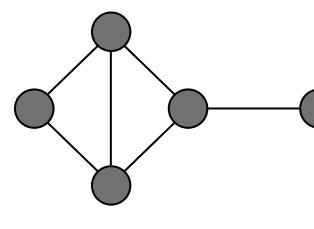

7/11/2006

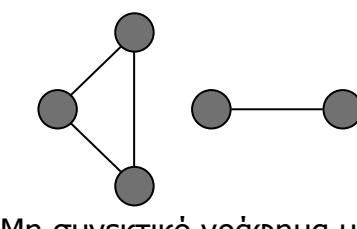
217

Συνεκτικότητα Γραφημάτων

- Ένα γράφημα με η κορυφές, έχει $O(n^2)$ ακμές.
- Ένα γράφημα είναι συνεκτικό αν υπάρχει μονοπάτι ανάμεσα σε όλες του τις κορυφές.
 - Έχει τουλάχιστον $n-1$ ακμές.

Συνεκτικό γράφημα

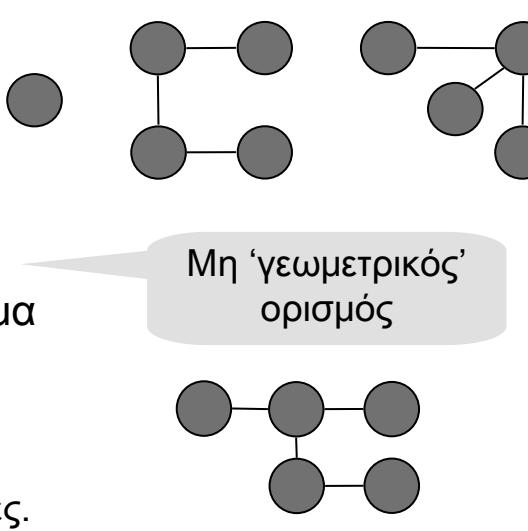
Μη συνεκτικό γράφημα με δύο συνεκτικές συνιστώσες

7/11/2006

218

Δέντρα & Δάση

- Δάσος είναι ένα γράφημα χωρίς κύκλους.
- Δέντρο είναι ένα συνεκτικό γράφημα δίχως κύκλους.
 - Κάθε δέντρο η κορυφών έχει ακριβώς $n-1$ ακμές.

7/11/2006

219

Αναζήτηση σε Βάθος (ΑσΒ)

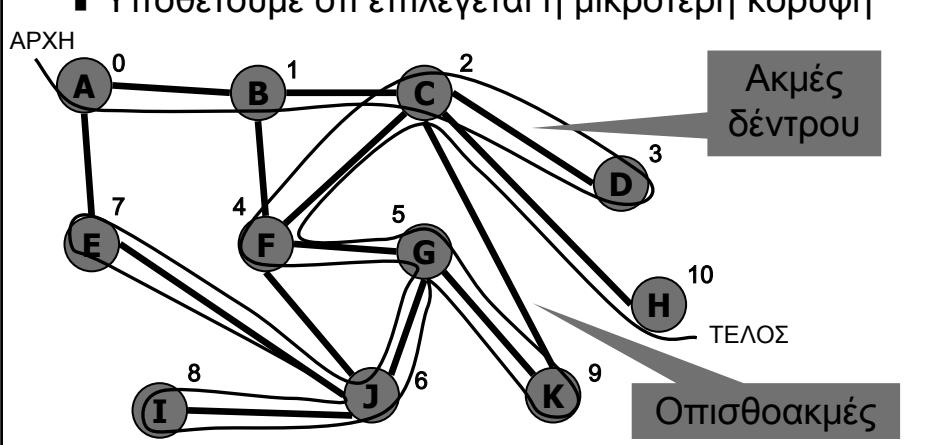
- Αρχικά όλες οι κορυφές μαρκάρονται ως ανεξερεύνητες.
- Η διαπέραση ξεκινά από μια τυχαία κορυφή v η οποία σημειώνεται ως εξερευνημένη.
- Επιλέγεται τυχαία μια ακμή v .
 - Αν αυτή οδηγεί σε μια ανεξερεύνητη κορυφή w , ο αλγόριθμος εφαρμόζεται αναδρομικά στη w .
 - [Όταν δεν βρεθεί καμιά ανεξερεύνητη κορυφή, η αναζήτηση συνεχίζεται από την προηγούμενη επισκεφθείσα κορυφή.]

7/11/2006

220

Παράδειγμα ΑσΒ

- Αρχική κορυφή A
 - Υποθέτουμε ότι επιλέγεται η μικρότερη κορυφή

7/11/2006

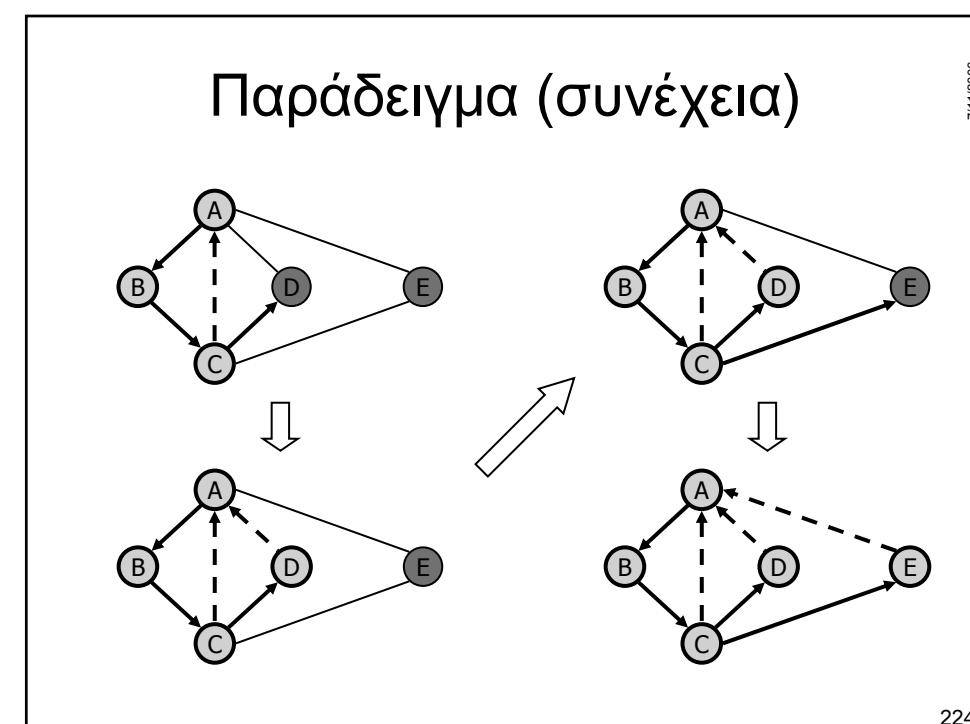
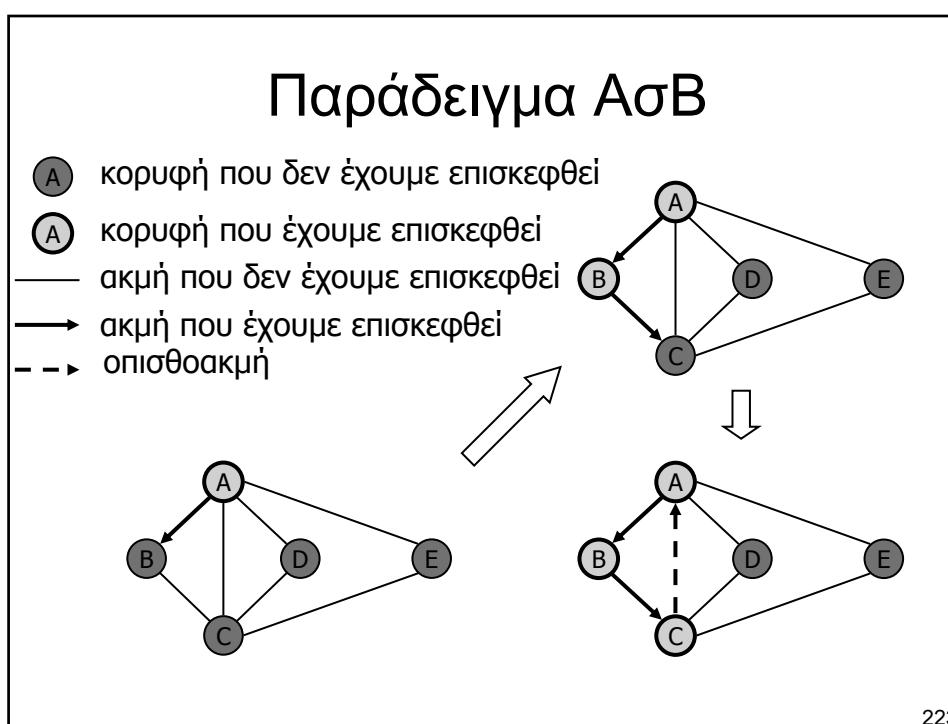
221

Ψευδοκώδικας ΑσΒ

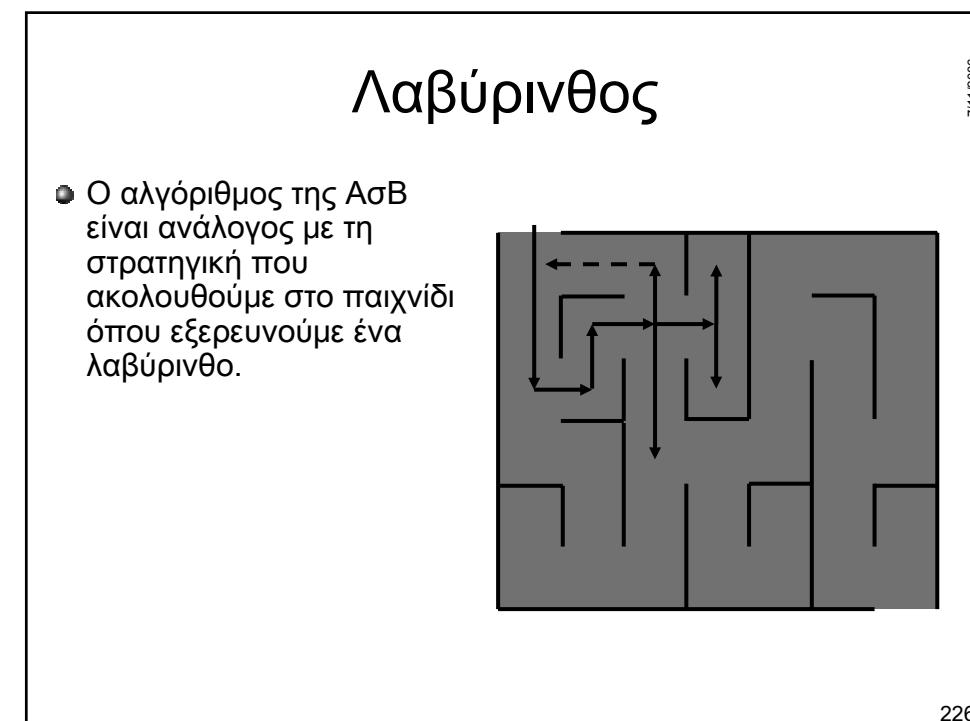
```
διαδικασία ΑσΒ(κορυφή  $v$ ) {
    εάν δεν έχουμε επισκεφθεί την κορυφή  $v$  {
        σημείωσε ότι τώρα επισκεπτόμαστε τη  $v$ 
        για όλες τις ακμές ( $v, w$ )
        // ξεκινούν από τη  $v$  και οδηγούν σε μια  $w$ 
        ΑσΒ( $w$ ) //αναδρομή
    }
}
```

7/11/2006

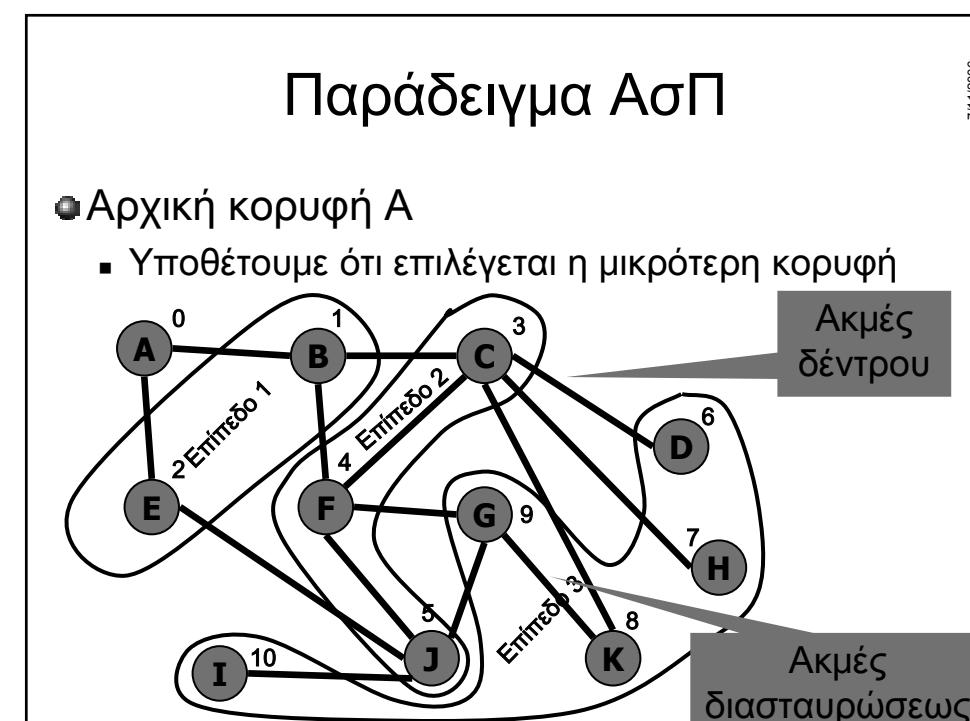
222

- ### Παρατηρήσεις για ΑσΒ
- 7/11/2006
- Επισκέπτεται όλες τις κορυφές που ανήκουν στην ίδια συνεκτική συνιστώσα που ανήκει η κορυφή από την οποία ξεκίνησε ο ΑσΒ.
 - Οι ακμές που ακολουθεί συνιστούν ένα επικαλύπτον δέντρο του γραφήματος.
 - Φτιάχνει «μακρόστενα» δέντρα: μεγάλο ύψος, μικρό πλάτος
 - Είναι γενίκευση της προδιάταξης που είχαμε δει στα δέντρα.
- 225

- ### Αναζήτηση σε Πλάτος (ΑσΠ)
- 7/11/2006
- Διατρέχει το γράφημα κατά «επίπεδα».
 - Για κάθε κορυφή επισκέπτεται όλες τις γειτονικές της (που δεν έχει ήδη επισκεφθεί).
 - Έπειτα ξεκινά τις επισκέψεις στους γείτονες των κορυφών του προηγούμενου επιπέδου.
 - Ο ΑσΠ ξεκινά από μια (τυχαία) κορυφή και επισκέπτεται
 - όλες τις κορυφές που έχουν απόσταση 1,
 - μετά όλες εκείνες που έχουν απόσταση 2, κοκ.
- 227

Ψευδοκώδικας ΑσΠ

διαδικασία ΑσΠ(γράφημα G) {
 θέσε όλες τις κορυφές του G ως ανεξερεύνητες
 φτιάχνε μια ουρά q
 τοποθέτησε στην ουρά το αρχικό στοιχείο της διαπέρασης
 ενόσω η ουρά δεν είναι άδεια
 $v = q.dequeue()$
 εάν δεν την έχει επισκεφθεί ακόμη {
 σημείωσε ότι την επισκέφθηκες
 για όλες τις ακμές (v, w) που ξεκινούν από την v
 $q.enqueue(w)$
 } //τέλος εάν
} //τέλος ενόσω
} //τέλος ΑσΠ

7/11/2006

229

Παρατηρήσεις για ΑσΠ

- Η υλοποίηση χρησιμοποιεί μια ουρά.
- Φτιάχνει «πλατιά» δέντρα: μικρό ύψος, πολλά κλαδιά
- Χρήσιμη αν θέλουμε να βρούμε τις κορυφές που απέχουν συγκεκριμένη (πχ μικρότερη) απόσταση από μια κορυφή.
- Είναι γενίκευση της διαπέρασης κατά επίπεδα που είχαμε δει στα δέντρα

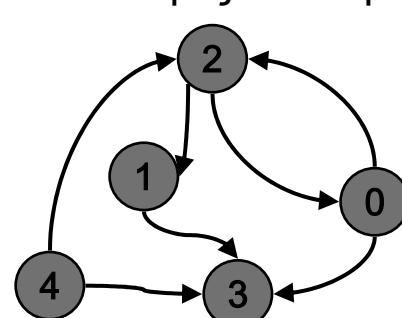
7/11/2006

230

Προσπελασιμότητα

Reachability

- Πρόβλημα: Βρείτε αν υπάρχει μονοπάτι από μια κορυφή v προς μια κορυφή w.
- Διαπερνώντας το γράφημα βρίσκουμε όλες τις κορυφές που είναι προσπελάσιμες από τη v.
 - Αν χρησιμοποιήσουμε ΑσΠ το μονοπάτι είναι το ελάχιστο (σε πλήθος ακμών).
- Πχ v=4, w=3

7/11/2006

231

Ισχυρά Συνεκτικότητα

Strong Connectivity

- Πρόβλημα: Προσδιορίστε αν ένα κατευθυνόμενο γράφημα είναι ισχυρά συνεκτικό, δηλ. από κάθε κορυφή v μπορείς να προσπελάσεις κάθε κορυφή w.
 - Αν όχι, υπολογίστε το πλήθος των ισχυρά συνεκτικών συνιστωσών του.
- Λύση 1: εφαρμόζω ΑσΒ για όλες τις κορυφές.
 - Αν από κάθε κορυφή είναι προσπελάσιμες όλες οι υπόλοιπες κορυφές, τότε το γράφημα είναι ισχυρά συνεκτικό. Κόστος O(n.(n+m))

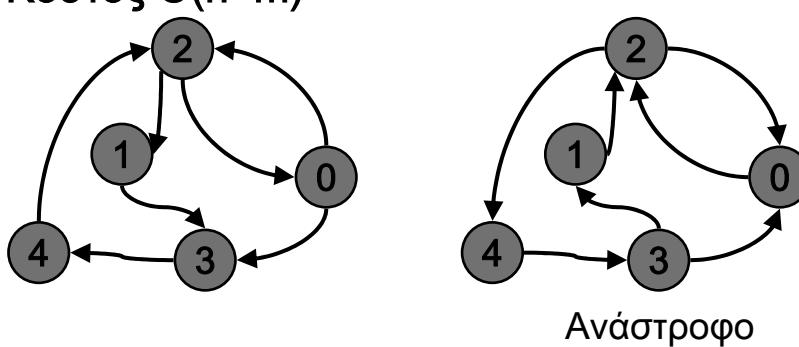
7/11/2006

232

Ισχυρά Συνεκτικότητα (2)

7/11/2006

- Λύση 2: εφαρμόζω ΑσΒ για μια κορυφή v και αν οι υπόλοιπες n-1 προσπελαύνονται, αναστρέφω τις ακμές και εφαρμόζω πάλι ΑσΒ. Κόστος O(n+m)

233

Κύκλοι σε Γράφημα

7/11/2006

διαδικασία ΑσΒ-Κύκλοι(κορυφή v) { // εάν το γράφημα //είναι ισχυρά συνεκτικό, η εκκίνηση δεν έχει σημασία εάν δεν έχουμε επισκεφθεί την κορυφή v {
 σημείωσε ότι τώρα επισκεπτόμαστε τη v για όλες τις ακμές (v, w)
 // ξεκινούν από τη v και οδηγούν σε μια w ΑσΒ-Κύκλοι(w) //αναδρομή
 }
 αλλιώς τύπωσε «Υπάρχει κύκλος» & επέστρεψε }

234

ΑσΒ έναντι ΑσΠ

7/11/2006

Τομείς εφαρμογής	ΑσΒ	ΑσΠ
Συνεκτικές συνιστώσες, μονοπάτια, κύκλοι	✓	✓
Κοντινότερο μονοπάτι		✓
Συνεκτικότητα δι-γράφων	✓	

ΑσΒ

ΑσΠ

235

Κατευθυνόμενα Άκυκλα Γραφήματα

7/11/2006

Directed Acyclic Graph - DAG

- Εφαρμογές
 - Προαπαιτούμενα μαθήματα
 - Προγραμματισμός εργασιών

236

Τοπολογική Διάταξη

7/11/2006

Topological Sort

- Πρόβλημα: οι κορυφές να μπουν σε μια σειρά ώστε να μην παραβιάζεται καμιά προαπαίτηση.
- Ορισμοί:
 - Πηγή: μια κορυφή με βαθμό εισόδου = 0
 - Καταβόθρα: μια κορυφή με βαθμό εξόδου = 0
- Λύση με επανάληψη: επισκέψου πρώτα τις πηγές και αφαίρεσε τις ακμές που φεύγουν από αυτές.

237

Αλγόριθμος Τοπολογικής Διάταξης

7/11/2006

διαδικασία τοπολοδιάτ (G)
 υπολόγισε τον βαθμό εισόδου των κορυφών
 εάν υπάρχουν κορυφές που δεν έχεις επισκεφθεί
 αν υπάρχει μία πηγή τότε
 αφαίρεσε τις ακμές του γραφήματος που
 ... εξέρχονται της πηγής ενημερώνοντας τους
 ... αντίστοιχους βαθμούς εισόδου
 επέστρεψε πηγή & τοπολοδιάτ(G) //αναδρομή
 αλλιώς τύπωσε ΑΠΟΤΥΧΙΑ

238

Μεταβατική Κλειστότητα

7/11/2006

Transitive Closure

- Πρόβλημα: Για ένα γράφημα $G=(V, E)$, κατασκευάστε ένα $G^*=(V, E^*)$ που έχει ακμές (u, w) , αν στο G , η w είναι προσπελάσιμη από τη u (δηλ. υπάρχει μονοπάτι $u \rightarrow \dots \rightarrow w$).
 - V = κορυφές (Vertices) E = ακμές (Edges)
 - Μήκος μονοπατιού $1 \dots \infty$
- Εφαρμογή: διοθέντος του οργανογράμματος μιας εταιρίας, βρες όλους τους ανθρώπους που προϊστανται ενός υπαλλήλου.

239

Αλγόριθμος Μεταβατικής Κλειστότητας

7/11/2006

Για όλες τις κορυφές w
 πρόσθεσε στο γράφημα του αποτελέσματος
 τις ακμές από μια αναζήτηση με κορυφή
 εκκίνησης τη w

Αρχικά	Μετά την 1	Μετά τη 2	Μετά την 3	Μετά την 4
$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 0 \end{bmatrix}$

240

Ελάχιστο Επικαλύπτον Δέντρο

Minimum Spanning Tree

- Για συνεκτικό μη κατευθυνόμενο γράφημα με βάρη
- Πρόβλημα: να βρεθεί συνεκτικό επικαλύπτον γράφημα με το ελάχιστο συνολικό βάρος.
- Εφαρμογή: Δίκτυο ηλεκτροδότησης
 - Θέλουμε να κατασκευάσουμε ένα δίκτυο από γραμμές που να συνδέουν τις πόλεις σε ένα χάρτη. Για κάθε διαδρομή που συνδέει δύο πόλεις γνωρίζουμε το κόστος (πχ απόσταση).
- Ελάχιστο μήκος καλωδίων ηλεκτρονικού κυκλώματος

7/11/2006

241

Αλγόριθμος Kruskal

διαδικασία Kruskal(G)

$A = \{\}$ //το αποτέλεσμα

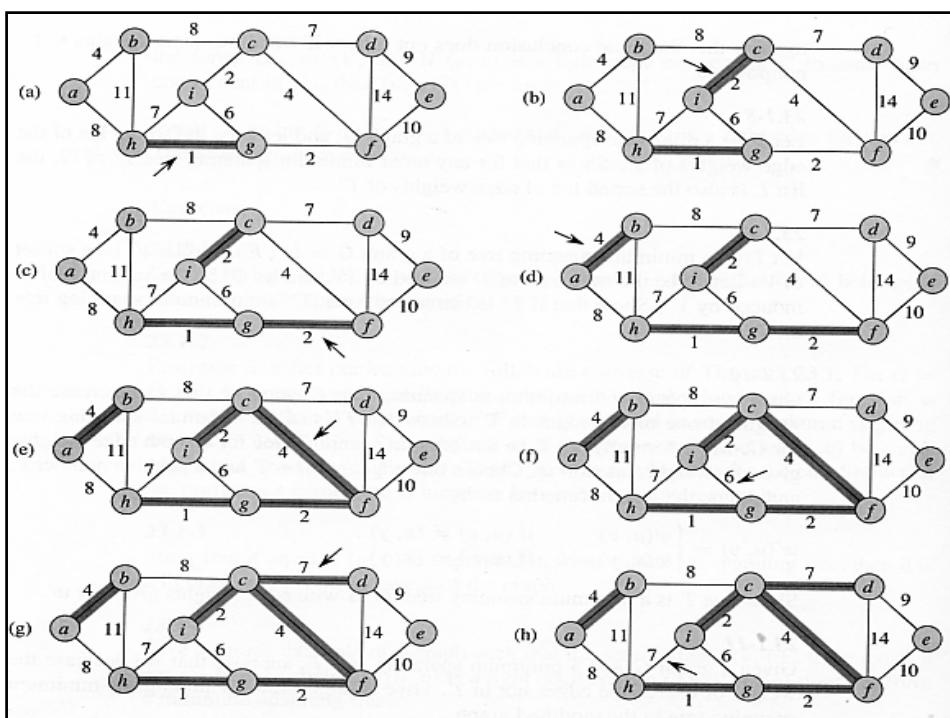
για κάθε κορυφή v : φτιάξε-σύνολο(v)
 ταξινόμησε τις ακμές κατ' αύξουσα σειρά
 για κάθε ακμή (u, w) από τη «φθηνότερη»
 εάν $\text{σύνολο}(u) \neq \text{σύνολο}(w)$ τότε

$A = A \cup \{(u, w)\}$

ένωσε τα σύνολα u και w

7/11/2006

242

Συντομότερο Μονοπάτι Μοναδικής Πηγής

- Πρόβλημα: Για συγκεκριμένη κορυφή εκκίνησης v να βρεθούν τα μονοπάτια με το μικρότερο βάρος* για όλες τις υπόλοιπες κορυφές του γραφήματος.
- Εφαρμογή: κατευθυνόμενο γράφημα με (θετικά) βάρη

7/11/2006

* όχι με το μικρότερο μήκος – βλέπε ΑσΠ

244

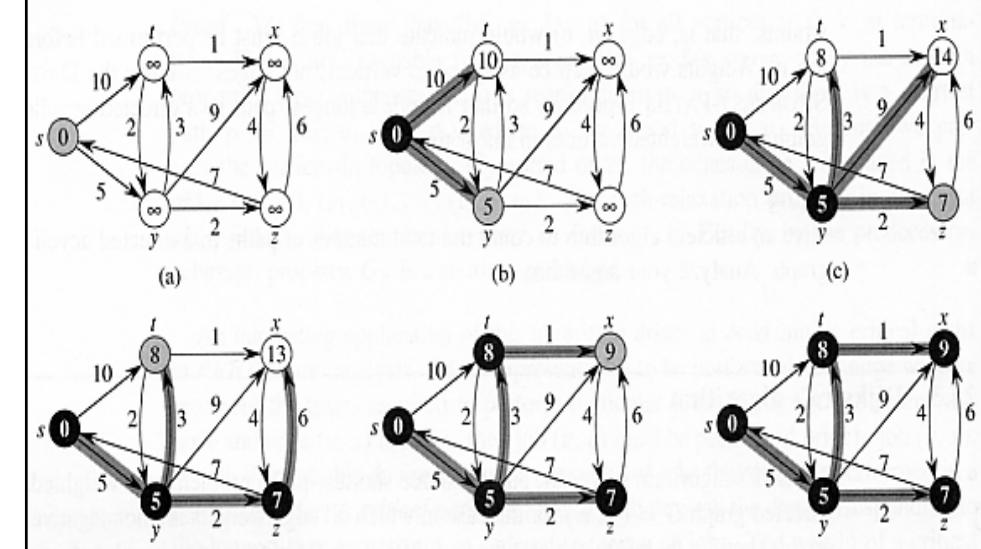
Αλγόριθμος Dijkstra

διαδικασία Dijkstra (κορυφές V , ακμές E , κορυφή εκκίνησης s)
 για όλες τις κορυφές w του V θέσε $\text{distance}(w) = \infty$
 $\text{distance}(s) = 0$ // απέχει 0 από τον εαυτό της
 $S = \{s\}$ // κορυφές που έχουμε επισκεφθεί
 $Q = V - S$ // κορυφές που δεν έχουμε επισκεφθεί
 ενόσω $Q \neq \{\}$ //μέχρι να εξαντληθούν οι κορυφές
 για κάθε γείτονα w της u // υπάρχει (u,w) στο E
 // ενημέρωσε την απόσταση της w από τη u
 $\text{distance}(w) = \min \{\text{distance}(w), \text{distance}(u) + E(u,w) \}$
 θέσε u = κορυφή στο Q με την ελάχιστη distance
 $S = S \cup \{u\}$ $Q = Q - \{u\}$

7/11/2006

245

Εκτέλεση Dijkstra (εκκίνηση 0)

7/11/2006

15 Ταίριασμα Προτύπων

Pattern Matching

7/11/2006

Ακριβές Ταίριασμα Προτύπου

- Πρόβλημα: Δίδεται μια συμβολοσειρά T μήκους n και ένα πρότυπο P μήκους m . Ζητείται ο εντοπισμός των εμφανίσεων του P μέσα στο T .
- Εφαρμογές:
 - Αναζήτηση κειμένου
 - Αναζήτηση υποδομής στο DNA

248

Απλοϊκή Λύση

7/11/2006

- Αλγόριθμος τύπου brute force
- Ξεκινούμε από την πρώτη θέση του T και εξετάζουμε αν οι χαρακτήρες του ταυτίζονται με τους χαρακτήρες του προτύπου. Μόλις βρούμε διαφορά, εγκαταλείπουμε.
- Συνεχίζουμε την ίδια διαδικασία με την επόμενη θέση του T , κακ μέχρι τη θέση $n-m+1$. (Γιατί:)

$T = abrababracadabra$
 $P = abracadabra$
 $n = 16, m = 11$
 $abrababracadabra$
 $abracadabra$
 $abracadabra$
 $abracadabra$
 $abracadabra$
 $abracadabra$
 $abracadabra$
 $abracadabra$

249

Ψευδοκώδικας Ταιριάσματος

7/11/2006

Αλγόριθμος Ακριβές Ταίριασμα(T, P)
 $n = \text{length}(T); m = \text{length}(P);$
for $i = 1$ to $n-m+1$ //το ξεκίνημα του παραθύρου
 for $j = 1$ to m //οι χαρακτήρες του προτύπου
 if $T(i+j-1) \neq P(j)$ then next i //αποτυχία
 next j
 return i //βρέθηκε ταίριασμα
next i
Κόστος χειρότερης περίπτωσης: $O(n.m)$

250

Αλγόριθμος Knuth-Morris-Pratt (1977)

7/11/2006

- Γίνεται προεπεξεργασία του προτύπου P :
 - Για κάθε θέση του προτύπου βρίσκουμε πόσο μεγάλο πρόθεμα του προτύπου υπάρχει που να συμπίπτει με το επίθεμα που τελειώνει σε αυτή τη θέση.

	a	b	r	a	c	a	d	a	b	r	a
j	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
f(j)	0	0	0	1	0	1	0	1	2	3	4

Πρόθεμα μήκους 2 του προτύπου συμπίπτει με επίθεμα που τελειώνει εδώ

251

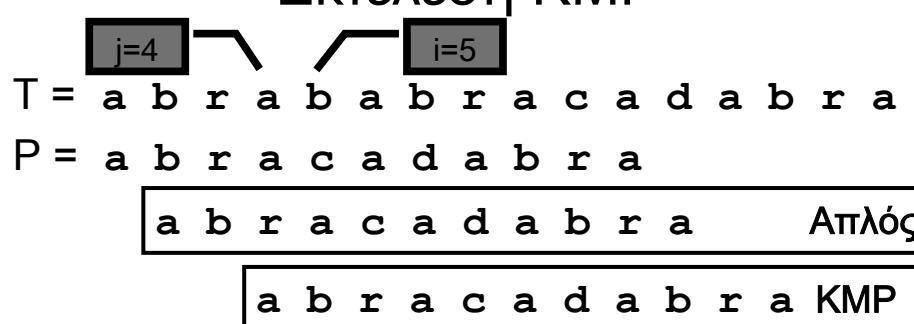
Ταίριασμα κατά KMP

7/11/2006

- Κατά την αναζήτηση του ταιριάσματος όσο οι πρώτοι χαρακτήρες διαφέρουν προχωρούμε γραμμικά στο κείμενο T .
- Αν οι j πρώτοι χαρακτήρες του προτύπου και κειμένου ταυτίζονται και $j=m$, τότε βρήκαμε ταίριασμα.
 - Αν όμως $j < m$ και στον επόμενο χαρακτήρα διαφέρουν, τότε το κείμενο μπορεί να συνεχίσει να συγκρίνεται με ασφάλεια με τον $f(j)$ χαρακτήρα.
 - Συνεπώς μετακινήσαμε το παράθυρο κατά $j-f(j)$.

252

Εκτέλεση KMP

7/11/2006

Η σύγκριση ξεκίνησε από την αρχή με επιτυχία ως τον πέμπτο χαρακτήρα του T , όπου απέτυχε.

Ο απλός αλγόριθμος θα συνέχιζε συγκρίνοντας το P με το δεύτερο χαρακτήρα του T .

Ο KMP συγκρίνει τον T_i με τον $P_{f(j)+1} = P_2$.

253

Επιδόσεις

● Χάρη στα «άλματα», ο αλγόριθμος KMP είναι ταχύτερος. Απαιτεί χρόνο $O(n+m)$

- $O(m)$ για την προεπεξεργασία του προτύπου
- $O(n)$ για τη φάση του ταιριάσματος στη χειρότερη περίπτωση

7/11/2006

254